

Automatizacija računovodstvenog poslovanja u području evidencije vremenskih razgraničenja u SAP-u

Radoš, Marta

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:792988>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-01**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij Poslovna ekonomija – smjer
Računovodstvo i revizija

AUTOMATIZACIJA RAČUNOVODSTVENOG POSLOVANJA
U PODRUČJU EVIDENCIJE VREMENSKIH
RAZGRANIČENJA U SAP-U

Diplomski rad

Marta Radoš

Zagreb, rujan, 2024.

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij Poslovna ekonomija – smjer
Računovodstvo i revizija

AUTOMATIZACIJA RAČUNOVODSTVENOG POSLOVANJA
U PODRUČJU EVIDENCIJE VREMENSKIH
RAZGRANIČENJA U SAP-U

AUTOMATION OF ACCOUNTING OPERATIONS IN THE
AREA OF ACCRUALS AND DEFERRALS IN SAP

Diplomski rad

Marta Radoš, 0067580130

Mentor: Prof. dr. sc. Ivana Mamić Sačer

Zagreb, rujan, 2024.

SAŽETAK I KLJUČNE RIJEČI

Računovodstveni proces složen je i kompleksan sustav koji mora uskladiti zakonske zahtjeve s potrebama poduzeća na kojeg se odnosi. U suvremeno vrijeme digitalizacije i informatizacije klasično, papirnato računovodstvo zamjenjuje se modernim koje se temelji na računovodstvenom informacijskom sustavu. Računovodstvo više nije samo prikupljanje radi evidentiranja i evidentiranje radi izvještavanja, već postaje još složeniji proces sa strateškom ulogom u poduzećima. Tehnologija postaje podrška u računovodstvu, ali uzrokuje i redizajn računovodstva kao profesije. Digitalizacija i automatizacija potiču novu preraspodjelu poslova računovođa i promjenu fokusa te stvaraju potrebu za razvojem novih vještina poput vještina inženjeringa.

Značajan doprinos u poboljšanju učinkovitosti, točnosti te smanjenju pogrešaka ima i automatizacija koja složi kao poticaj spomenutoj reorganizaciji. Automatizacija oslobađa računovođe od rutinskih zadataka i repetitivnih radnji, omogućujući im fokus na strateško i analitičko razmišljanje. Poseban doprinos automatizacije izražen je u području evidencije računovodstvene kategorije vremenskih razgraničenja. Ovakve stavke karakteriziraju vremenske razlike u odnosu na priznavanje računovodstvenih kategorija. Kako bi se osigurala konzistentnost u evidenciji s točnim, pravovremenim i reprezentativnim računovodstvenim podacima i informacijama koje će služiti kao podloga poslovnom odlučivanju potrebno je priznavanje računovodstvenih kategorija izvršiti u skladu s računovodstvenim načelima, a u ovom slučaju posebno se ističe važnost načela nastanka poslovnog događaja. Vremenska razgraničenja mogu se podijeliti na aktivna (unaprijed plaćene troškove i obračunane prihode) te pasivna (obračunani troškovi i prihodi budućeg razdoblja).

Olakšanje evidencije vremenskih razgraničenja omogućuje i integrirani informacijski sustav SAP koji pruža mogućnosti evidencije vremenskih razgraničenja kroz procese periodičnih knjiženja i upravljanja razgraničenjima. Kroz automatizaciju u SAP-u smanjuje se potreba za ručnim knjiženjima i smanjuje se mogućnost nastajanja pogreške uzrokovane ljudskim faktorom.

Ključne riječi: računovodstveni informacijski sustav, automatizacija, vremenska razgraničenja, SAP

ABSTRACT AND KEYWORDS

Accounting process is a complex system that must harmonize legal requirements with the needs of the company to which it applies. In the modern age of digitization, classic-paper accounting is being replaced by a modern one based on an accounting information system. Accounting is no longer based only on data collection, data posting and information reporting, but is becoming an even more complex process with a strategic role in companies. Technology supports accounting more and more, but also causes a redesign of accounting as a profession. Digitization and automation are encouraging a new redistribution of accountants' jobs and supporting changes in focus, while creating need to develop new skills such as engineering ones.

A significant contribution to the improvement of efficiency, accuracy and reduction of errors is made by automation, which acts as an incentive to the reorganization. Automation frees accountants from routine tasks and repetitive actions, allowing them to focus on strategic and analytical thinking. A special contribution of automation is expressed in the area of the accounting category of accruals and deferrals. Such items are characterized by time differences in relation to the recognition of accounting categories. In order to ensure consistency in records with accurate, timely and representative accounting data and information that will serve as a basis for business decision-making, the recognition of accounting categories must be carried out in accordance with accounting principles. In this case the importance of the accrual principle should be pointed out. Accruals and deferrals can be divided into active (Prepaid Expenses and Accrued Revenues) and passive (Accrued Expenses and Deferred Revenues).

Simplification while posting accruals and deferrals is made possible by the integrated information system SAP, which provides the ability to record accruals and deferrals through the processes of Recurring Entries and Accrual Management. Through automation in SAP, the need for manual postings is reduced as well as the possibility of human error.

Key words: accounting information system, automation, accruals, deferrals, SAP

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je diplomski rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog izvora te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Marta Radoš

(vlastoručni potpis studenta)

Sveti Križ, 30. kolovoz 2024.

(mjesto i datum)

STATEMENT ON THE ACADEMIC INTEGRITY

I hereby declare and confirm by my signature that the final thesis is the sole result of my own work based on my research and relies on the published literature, as shown in the listed notes and bibliography.

I declare that no part of the work has been written in an unauthorized manner, i.e., it is not transcribed from the non-cited work, and that no part of the thesis infringes any of the copyrights.

I also declare that no part of the thesis has been used for any other work in any other higher education, scientific or educational institution.

Marta Radoš

(Personal signature of the student)

Sveti Križ, 30th August 2024

(Place and date)

Sadržaj

Sažetak i ključne riječi	I
Abstract and keywords	II
Izjava o akademskoj čestitosti	III
Statement on the academic integrity	III
1. Uvod	1
1.1. Predmet i ciljevi rada	1
1.2. Metode istraživanja i izvori podataka	2
1.3. Sadržaj i struktura rada	2
2. Temeljna obilježja računovodstvenih informacijskih sustava	3
2.1. Utjecaj računovodstvenih informacijskih sustava na računovodstveni proces	3
2.2. Automatizacija u računovodstvenim informacijskim sustavima	6
3. Vremenska razgraničenja u računovodstvu	8
3.1. Računovodstvena načela kao podloga za evidenciju vremenskih razgraničenja	8
3.2. Obilježja aktivnih vremenskih razgraničenja	10
3.2.1. Unaprijed plaćeni troškovi	10
3.2.2. Nedospjela naplata prihoda	11
3.3. Obilježja pasivnih vremenskih razgraničenja	13
3.3.1. Odgođeno plaćanje troškova	13
3.3.2. Prihod budućeg razdoblja	15
3.4. Problematika i izazovi pravodobne evidencije u računovodstvu	16
4. Studija slučaja: SAP kao primjer dobre prakse automatizacije u računovodstvenom sustavu u području evidencije vremenskih razgraničenja	18
4.1. SAP kao računovodstveni informacijski sustav	18
4.2. Knjiženje i praćenje vremenskih razgraničenja kroz SAP-FI modul	19
4.2.1. Periodična knjiženja	22
4.2.2. Upravljanje razgraničenjima	28
4.1.2.1. Ručna razgraničenja	29
4.1.2.2. Razgraničenja narudžbenice	35
5. Zaključak	39
Popis literature	41
Popis slika	44
Popis tablica	45
Životopis	46

1. UVOD

1.1. Predmet i ciljevi rada

21. stoljeće vrijeme je izrazite digitalizacije i informatizacije koja je značajno zahvatila cjelokupan poslovni svijet, pa tako i računovodstvenu profesiju. Intenzivirala se potreba za automatizacijom kao temeljem za povećanjem efikasnosti i ubrzanjem poslovnih, pa tako i računovodstvenih procesa. Klasično računovodstvo moralo se transformirati u moderno, što je omogućio razvoj računovodstvenih informacijskih sustava (RIS). U cilju unapređenja računovodstvenog procesa te povećanja točnosti, preciznosti i brzine, automatizacija postaje jedan od ključnih parametara za unapređenje računovodstva kao profesije. Kvalitetan računovodstveni sustav rezultirat će kvalitetnim, pouzdanim i potpunim računovodstvenim informacijama i računovodstvenim izvještajima. Primjena automatizacije u takvom sustavu omogućuje ubrzanje i pojednostavljenje pripreme istih.

Navedeno ujedno predstavlja i razlog aktualnosti ove tematike u suvremenom digitaliziranom svijetu u kojem računovodstvo više nije samo evidentiranje tj. knjiženje, već cjelokupan proces orijentiran izvješćivanju, analizama i unapređenju poslovanja općenito. U tome upravo leži i stručni doprinos ovog rada računovodstvu kao profesiji koja s automatizacijom ne izumire, već samo drugačije raspoređuje i usmjerava svoje resurse.

U ovom radu kao dobar primjer integriranog poslovnog informacijskog sustava biti će obrađen SAP koji kao cjelovito poslovno rješenje pruža mogućnosti automatizacije računovodstvenih procesa. Pri tome će se fokus postaviti na knjiženje i praćenje vremenskih razgraničenja kroz SAP-FI modul kao dobar primjer automatizacije poslovnog procesa koji olakšava i ubrzava proces evidencije te smanjuje mogućnost potencijalnih grešaka uzrokovanih ljudskim faktorom.

Kako bi se fokus mogao staviti na mogućnost automatizacije pri knjiženju i priznavanju stavaka vremenskih razgraničenja prethodno će se ista definirati i pojasniti sa stajališta propisa, standarda i zakona koja se na njih primjenjuju. Pojasnit će se i nedostaci manualne evidencije istih kao razlog nastanka potrebe za automatizacijom.

Cilj rada je na primjeru SAP-a dokazati značaj i doprinos automatizacije kroz RIS za cjelokupan računovodstveni proces te računovodstvo kao profesiju.

1.2. Metode istraživanja i izvori podataka

Kako bi se donijeli relevantni zaključci, rad koristi deskriptivnu analizu za detaljno pojašnjenje teorijskih pojmova, procesa i zakona; komparativnu analizu pojedinih prednosti i nedostataka te studiju slučaja koji će se provesti analizom mogućnosti automatizacije koje SAP pruža na konkretnom primjeru procesa.

Rad se oslanja na analizu i sintezu sekundarnih izvora podataka kao što su znanstveni i stručni članci, knjige, regulative i ostala literatura relevantna za tematiku rada, uključujući službenu internetsku stranicu SAP-a, kao i na testiranje knjiženja i evidencije za potrebe studije slučaja.

Testiranje za potrebe studije slučaja provedeno je na demo sustavu u programu SAP, poduzeća mStart plus d.o.o. kojemu se ovim putem želi izraziti zahvala za dano odobrenje te pruženu podršku u izradi ovog rada.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Rad se sastoji od pet poglavlja kroz koja se nastoji obraditi tema automatizacije računovodstvenog poslovanja u području evidencije vremenskih razgraničenja u SAP-u. U uvodu rada, odnosno prvom poglavlju, definira se predmet i ciljevi rada, metode istraživanja te sadržaj i struktura istog. U drugom poglavlju ističe se važnost računovodstvenih informacijskih sustava i automatizacije u računovodstvenom poslovanju. U trećem poglavlju pojašnjava se računovodstvena kategorija vremenskih razgraničenja kako bi se u nastavku mogla provesti analiza i testiranje u konkretnom RIS-u. Četvrto poglavlje predstavlja studiju slučaja, tj. korištenje integriranog informacijskog sustava SAP-a u svrhu provođenja testiranja i donošenja na dokazima utemeljenih zaključaka koji se iznose u posljednjem, petom poglavlju rada.

2. TEMELJNA OBILJEŽJA RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJSKIH SUSTAVA

Računovodstveni informacijski sustav kao dio sveobuhvatnog poslovnog informacijskog sustava temeljni je izvor informacija za potrebe upravljanja i odlučivanja. To su sustavi koji omogućuju prikupljanje, obradu, pohranu i distribuciju financijskih podataka unutar organizacije. Njihov cilj je osigurati točne i pravovremene informacije potrebne za financijsko izvještavanje za širok spektar korisnika financijskih informacija (eksternih i internih). Računovodstveni informacijski sustavi smatraju se neizostavnim dijelom svakog poslovnog sustava zbog svoje uloge u optimizaciji poslovnih procesa i poboljšanju efikasnosti. Integracijom različitih modula stvara se integrirani poslovni sustav koji pruža mogućnosti izvještavanja u stvarnom vremenu. Integrirani računovodstveni informacijski sustav temelj je učinkovitog i djelotvornog odvijanja poslovnih aktivnosti koji omogućuje da jednom evidentirani podatak bude dostupan korisnicima u različitim organizacijskim jedinicama. Ovakav sustav integrira informacije iz različitih organizacijskih jedinica, prelijevajući ih iz jednog modula u drugi te na taj način povezujući sve dijelove organizacije u jednu cjelinu. Integracijom se omogućuje koordinacija uz učinkovitiji nadzor nad poslovnim aktivnostima. Kako bi sustav pridonio poboljšanju efikasnosti i profitabilnosti društva potrebno ga je konfigurirati tj. prilagoditi specifičnim potrebama korisnika. Gotova rješenja su cjenovno povoljnija, ali uz tehnička ograničenja i nedostatak personalizacije. (Zenzerović, 2007.; Mamić Sačer i Žager, 2008.)

2.1. Utjecaj računovodstvenih informacijskih sustava na računovodstveni proces

Računovodstvo igra ključnu ulogu u poslovanju jer uz osiguranje zakonske usklađenosti pruža potrebne informacije, kako internim korisnicima (upravi i menadžmentu) tako i investitorima, poreznim tijelima i ostalim eksternim korisnicima, koje se mogu koristiti u donošenju poslovnih odluka. Podaci dobiveni iz računovodstva pomažu u procjeni uspješnosti poslovanja temeljem ažurnih evidencija koje rezultiraju usporedivim informacijama. Osim toga, računovodstveni procesi moraju biti usklađeni sa zakonskim regulativama, direktivama, standardima i sl. kako bi faza izlaza u računovodstvenom procesu zadovoljila zakonske i pravne zahtjeve. Način prikupljanja, analiziranja, distribucije i arhiviranja računovodstvenih informacija kroz godine se mijenja, međutim iste i dalje ostaju vrlo važan dio poslovnih operacija. Kako bi se ova ključna uloga računovodstva u poslovanju svakog poduzeća mogla nesmetano odvijati potrebna je implementacija kvalitetnog računovodstvenog informacijskog sustava kao podrška istom.

Informacijske tehnologije značajno utječu na poslovanje društava te u moderno doba predstavljaju potreban uvjet, a ne samo potencijalnu mogućnost za uspješno poslovanje. Računovodstvo temeljeno na računovodstvenom informacijskom sustavu pruža pouzdane, točne i pravovremene informacije, smanjujući troškove te ubrzavajući i pojednostavljujući procese. Tradicionalno računovodstvo transformira se u moderno primjenom informacijskih tehnologija. Faze računovodstvenog procesa se ubrzavaju te međusobno isprepliću pružajući ažurne informacije u stvarnom vremenu. Opsežne baze podataka smanjuju potrebu za fizičkim, papirnatim dokumentiranjem. (Zuniga, 2019.; Mamić Sačer i Oluić, 2013., Meter, 2006.)

„U poslu, kao i u životu, promjena je jedina prava konstanta.“ (Higgins, 2022.) Digitalizacija i informatizacija popraćene su promjenama u računovodstvenim procesima. Računovodstvena profesija je izašla iz okvira pukog knjigovodstva, evidentiranja i knjiženja te preuzima sve veću stratešku ulogu za društva orijentirana budućnosti. Iako pojedini računovođe u ovom načinu modernizacije računovodstva vide samo negativne strane koje se primarno očituju u smanjenju ponude radnih mjesta te straha od zamjene ljudi robotima, stručnjaci se slažu kako računovodstvo ima svijetlu budućnost u digitaliziranom svijetu. Tehnologije kao što su upravljanje podacima temeljeno na oblaku, blockchain tehnologija, automatizacija procesa i napredna analitika pridonijet će uzdizanju računovodstvene profesije na nove načine i razine, samo preusmjeravajući resurse, a ne ukidajući potrebu za stručnjacima iz ovog područja. Tehnologija postaje podrška u računovodstvu, a ne zamjena za računovođe. Računovodstveni informacijski sustav pruža podršku računovođama u obavljanju svakodnevnih zadataka dok digitalna transformacija predstavlja novu mogućnost, a ne prijetnju u suvremenom svijetu. Centralizacija upravljanja podacima i tehnologija oblaka smanjuju troškove poboljšanjem suradnje i komunikacije. Integracija temeljena na novoj tehnologiji olakšava i prikupljanje, pristup, dijeljenje te analizu podataka. Značajan doprinos u poboljšanju učinkovitosti, točnosti te smanjenju pogrešaka ima i automatizacija na koju će biti fokusiran nastavak rada. Moderno računovodstvo oslobađa računovođe repetitivnih poslova te im pruža mogućnost usredotočenja na strateške zadatke. Očekivanja se mijenjaju, stoga su računovođe primorani prepustiti tehnologiji da se brine za brzinu, kako bi se oni mogli fokusirati na zadatke koji zahtijevaju analize, razmišljanja i druge vještine uz dozu kreativnosti. Digitalizacija i automatizacija omogućuju novu preraspodjelu poslova i promjenu fokusa. Umjetna inteligencija (eng. Artificial Intelligence), ne zamjenjuje ljudski faktor već mu pruža podršku u bržem i efikasnijem izvršenju zadataka i ostvarenju postavljenih ciljeva. Unatoč tome što digitalizacija i automatizacija imaju mnoge prednosti za uspješno vođenje poslovanja i obavljanje pojedinih

poslova računovođa, automatizacija i umjetna inteligencija ne mogu obavljati zadatke poput tumačenja i analize financijskih informacija za što će stručnjaci uvijek biti potrebni. Umjetna inteligencija povezuje izvore podataka te olakšava analize pretvaranje neobrađenih podataka u formate prikladne za provođenje analiza i financijskog planiranja od strane računovođa. Digitalizacija u računovodstvu samo povećava njegovu potencijalnu vrijednost. Računovodstvo će na ovaj način u budućnosti postati još relevantnije, više strateški orijentirano te će se iskoristiti njegov kreativni potencijal. Računovodstvo se moralo naglo prilagoditi transformacijom poslovnih praksi i poslovnih procesa bez napuštanja temeljni računovodstvenih pravila i načela. Računovodstvena načela i standardi uspostavljeni su davno te se oni ne mijenjaju samo se mijenja način evidencije u skladu sa istima. Skraćuje se vrijeme potrebno za pripremu, a informacije se dobivaju u realnom vremenu bez kašnjenja. Računovođe se na ovaj način imaju više vremena posvetiti svojim klijentima, njihovim trenutnim zahtjevima te budućim potrebama. (Higgins, 2022.; Gulim, Hladika i Valenta, 2019.)

U skladu sa svime navedenim, utjecaj računovodstvenih informacijskih sustava na računovodstveni proces očituje se u:

- Povećanju točnosti i pouzdanosti podataka
- Ubrzanju računovodstvenih procesa
- Poboljšanju kontrole i praćenja
- Integraciji s drugim poslovnim funkcijama
- Pristupu informacijama u realnom vremenu
- Redizajnu računovodstvene profesije

Tekbas (2018.) spominje pojam računovodstveni inženjering koji se odnosi na redizajn računovodstvene profesije u pogledu tehnološkog razvoja. Cilj je integracija tradicionalnih računovodstvenih praksi s naprednim tehnološkim i digitalnim razvojem. Računovođe će osim tradicionalnih računovodstvenih znanja trebati steći vještine inženjeringa, poput analitičkog i numeričkog razmišljanja, kreativnosti te sposobnosti rješavanja problema. Inženjerski pristup pomaže u analizi i pridonosi optimizaciji računovodstvenih procesa, povećavajući njihovu učinkovitost i brzinu. Računovodstveni inženjering omogućuje stručnjacima da učinkovito koriste digitalne sustave, upravljaju tehnologijom te kombiniraju teorijsko i praktično znanje. Ova kombinacija vještina priprema računovodstvenu profesiju za budućnost, gdje će inovacije i efikasno upravljanje digitalnim sustavima biti od presudne važnosti. Dobro konfigurirani

računovodstveni informacijski sustavi pružit će podršku inženjerima računovodstva i redizajnirati računovodstvo kao profesiju. (Vićentijević, 2022.; Tekbas, 2018.)

Kako navodi Meter (2006.): „učestalo korištenje kvalitetne informacijske podloge računovodstveno informacijskog sustava jedan je od važnijih preduvjeta da bi se uopće moglo govoriti o suvremenom i sustavnom poslovanju“. „Cilj svakog poduzeća je osiguranje računovodstvenog informacijskog sustava koji omogućuje generiranje relevantnih i pouzdanih računovodstvenih informacija“ (Oluić, 2008.)

2.2. Automatizacija u računovodstvenim informacijskim sustavima

Automatizacija u računovodstvenim informacijskim sustavima očituje se u primjeni tehnologije i softverskih rješenja koja automatiziraju različite računovodstvene procese. Cilj automatizacije je smanjenje ručnog rada, povećanje učinkovitosti te minimiziranje pogrešaka. Automatizacija oslobađa računovođe od rutinskih zadataka i repetitivnih radnji, omogućujući im fokus na strateško i analitičko razmišljanje. Automatizacija služi samo kao alat koji pomaže računovođama u njihovom radu. Međutim, u skladu s novopostavljenim uvjetima u digitaliziranom svijetu, računovođe moraju razviti digitalne vještine te vještine inženjeringa u cilju zadržavanja relevantne pozicije na tržištu rada u kontekstu sve veće automatizacije. Na taj način ljudski faktor ostaje ključan čimbenik računovodstvenog procesa, unatoč sve većem utjecaju automatizacije na računovodstvo. Automatizacija omogućuje izvršenje zadanih radnji prema unaprijed definiranim uvjetima, kriterijima i pravilima. Ne temelji se na učenju i vještini rješavanja problema, već provođenju repetitivnih radnji u skladu s postavljenim uvjetima. Prednost automatizacije očituje se u povećanju produktivnosti i smanjenju troškova kroz vrijeme. Olakšava i ubrzava poslovne procese te pridonosi povećanju točnosti i konzistentnosti dobivenih podataka i informaciju. (Bursley, 2021.)

Neki od primjera automatizacije u računovodstvenom informacijskom sustavu su:

- Automatski prijenos podataka i informacija iz sustava u sustav u stvarnom vremenu
- Automatsko knjiženje transakcija na temelju unaprijed kreiranih obrazaca i shema
- Automatsko prepoznavanje i povezivanje računovodstvenih stavaka na temelju definiranih algoritama kroz automatizirane pozadinske poslove
- Automatizirana priprema datoteka plaćanja temeljem odabranih kriterija

- Automatizirano sučeljavanje prihoda i rashoda uz izračun rezultata poslovanja na temelju postavki konta u kontnom planu
- Automatizirani izračun i prijenos stanja iz jednog obračunskog razdoblja u drugo
- Automatizirani obračun plaća
- Izrada financijskih i drugih izvještaja na temelju postavljenih pravila

Kao što je već navedeno, kroz automatizaciju računovodstvo postaje više usmjereno na analizu i donošenje odluka, a manje na rutinske, operativne zadatke. Automatizacija postaje jedan od ključnih parametara za unapređenje računovodstva kao profesije. Primjena automatizacije u RIS-u omogućuje ubrzanje i pojednostavljenje pripreme kvalitetnih, pouzdanih i potpunih računovodstvenih informacija i računovodstvenih izvještaja. (Vićentijević, 2022.; Bursley, 2021.)

3. VREMENSKA RAZGRANIČENJA U RAČUNOVODSTVU

Transakcije koje počinju u jednom obračunskom razdoblju, a završavaju u sljedećem razdoblju ili razdobljima klasificiraju se kao vremenska razgraničenja. Ovakve se stavke javljaju u poslovanju društava, a karakteriziraju ih vremenske razlike u odnosu na priznavanje računovodstvenih kategorija. Prema HSFI 14 (NN 86/15) cilj vremenskih razgraničenja je razgraničiti prihode i rashode koji se odnose na dva ili više obračunskih razdoblja tj. pravodobno ih iskazati u računovodstvenim evidencijama. Vremenske razlike priznaju se i vrednuju u financijskim izvještajima ovisno o kategoriji u koju ih se može svrstati. Prema tome, dijele se na aktivna, kao stavke aktive te pasivna vremenska razgraničenja, kao stavke pasive. Ovakve se stavke nazivaju tranzitornim stavkama tj. privremenim imovinskim oblicima, te se kao takve, u skladu s Direktivom 2013/34/EU, iskazuju kao zasebne pozicije u bilanci. (Cirkveni Filipović, 2023.; Pretnar Abičić, 2018.)

Prema HSFI 14 (NN 86/15) vremenska razgraničenja uključuju stavke:

- a) „potraživanja ili obveza za koje u obračunskom razdoblju nisu zadovoljeni kriteriji priznavanja prihoda, odnosno rashoda već se ispunjenje ovih kriterija očekuje u budućim razdobljima, ili“
- b) „prihoda ili rashoda priznatih u obračunskom razdoblju temeljem načela nastanka događaja, a za koje se u istom obračunskom razdoblju nisu zadovoljili kriteriji priznavanja potraživanja ili obveza već se ispunjenje ovih kriterija očekuje u budućim razdobljima.“

3.1. Računovodstvena načela kao podloga za evidenciju vremenskih razgraničenja

Računovodstveno poslovanje temelji se na računovodstvenim pretpostavkama, načelima, politikama, standardima, direktivama i zakonima kojih se računovođe moraju ili bi se trebali pridržavati tijekom evidencije poslovnih događaja. „Računovodstvena načela su skup pravila i smjernica koje društva trebaju slijediti prilikom izvještavanja o financijskim podacima.“ (Štahan, 2017.) Cilj je osigurati konzistentnost u evidenciji s točnim, pravovremenim i reprezentativnim računovodstvenim podacima i informacijama koje će služiti kao podloga poslovnom odlučivanju. (Štahan, 2017.)

Prema načelu nastanka događaja, računovodstvene stavke prihoda i rashoda priznaju se u razdoblju na koje se odnose tj. u kojem su nastale, neovisno o priljevu ili odljevu novčanih sredstava. Konzistentnost u primjeni rezultira nastajanjem komparativnih financijskih izvještaja nad kojima se mogu provesti uspješne analize te donijeti poslovne odluke koje će utjecati na poslovanje poduzeća u narednim razdobljima. Evidenciju u skladu s načelom nastanka događaja omogućuje i primjena vremenskih razgraničenja. Opća načela sadržana su i u direktivi 2013/34/EU koja je implementirana u Zakon o računovodstvu (NN 85/24). (Štahan, 2017.)

Većina društava svoje knjige vode temeljeno na obračunskoj osnovi pri čemu se pridržavaju primjene prije spomenutog načela. Prema tome, prihodi i rashodi priznaju se kada su nastali, neovisno o priljevu i odljevu novčanih sredstava. Iznimka su društva koja računovodstvo temelje na novčanoj osnovi, odnosno svoje prihode i rashode vežu uz nastanak primitak i izdataka. Financijski izvještaji sastavljeni u skladu s obračunskim načelom u skladu su s općeprihvaćenim računovodstvenim načelima, dok oni sastavljeni u skladu s novčanim načelom to nisu. Koncept obračunskog računovodstva istaknut je i u MRS 1 Prezentiranje financijskih izvješća. Evidencija temeljem obračunskog načela garantira reprezentativnost financijskog položaja društava u njihovim financijskim izvještajima u svakom trenutku. Pravilna alokacija prihoda i rashoda uz pomoć vremenskih razgraničenja pridonosi ispunjenju zahtjeva za fer prikazivanjem financijskih izvještaja. (Acharya, 2024.; MacKenzie, 2006.)

Praćenje i evidentiranje vremenskih razgraničenja za obveznike Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja (HSFI) uređeno je HSFI-jem 14 Vremenska razgraničenja, a za obveznike Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI) vremenska razgraničenja su definirana unutar zahtjeva MRS-a 20 Računovodstvo za državne potpore i objavljivanje državne potpore, MSFI-ja 15 Prihodi na temelju ugovora s kupcima i MSFI-ja 16 Najmovi. (Cirkveni Filipović, 2023.; Pretnar Abičić, 2018.)

Na ovaj način računovodstvena načela prelijevaju se u standarde, direktive i zakone te zajedno čine polaznu osnovu računovodstvene evidencije te ukazuju na važnost pravilnog vrednovanja i evidencije vremenskih razgraničenja te pravovremenog priznavanja stavaka određenih kategorija. (Cirkveni Filipović, 2023.)

3.2. Obilježja aktivnih vremenskih razgraničenja

Aktivna vremenska razgraničenja se iskazuju u okviru skupine računa 19* „Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunani budući prihodi“ (Brkanić i Cirkveni Filipović, 2024.). To su tranzitorne stavke aktive koje će se u sljedećem/im obračunskom/im razdoblju/ima postupno iskazivati kao trošak ili pretvoriti u potraživanje kada se ostvare uvjeti za priznavanje istih. (Cirkveni Filipović, 2023.)

Prema HSFI 14 (NN 86/15) u aktivna vremenska razgraničenja priznaju se:

- a) „Unaprijed plaćeni troškovi priznaju se kao imovina kada se odnose na iznose plaćene u tekućem razdoblju, a koji se odnose na buduća razdoblja (npr. plaćena premija osiguranja).“
- b) „Nedospjela naplata prihoda priznaje se kao imovina kada se odnose na prihode koji se odnose na tekuće razdoblje, ali još nisu zadovoljeni kriteriji priznavanja kao potraživanja.“

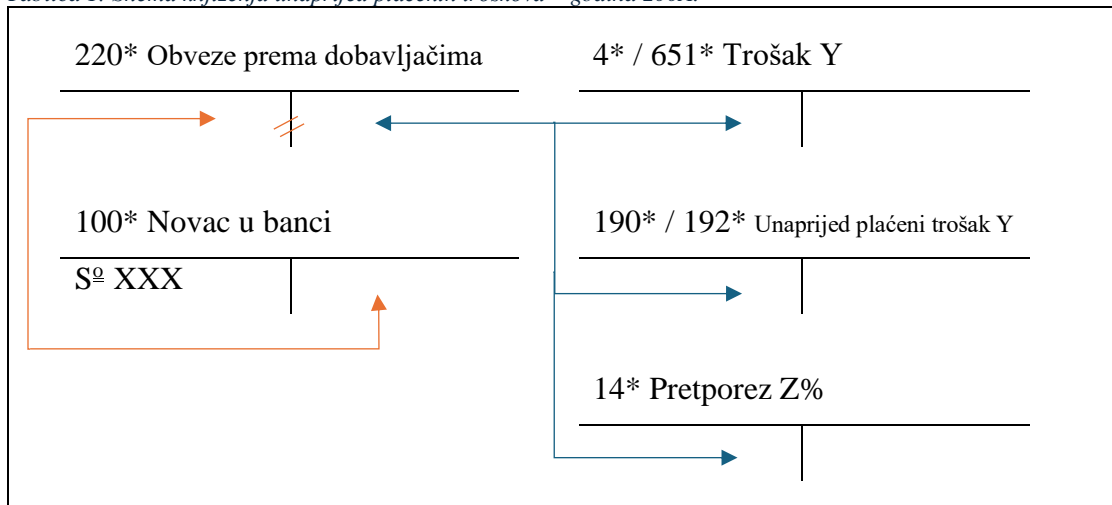
3.2.1. Unaprijed plaćeni troškovi

Unaprijed plaćeni troškovi (eng. Prepaid Expenses) prijelazni su oblik kratkotrajne imovine, a odnose se na troškove koji su plaćeni unaprijed, a koji se odnose na buduće obračunsko razdoblje u kojemu će se usluge ili proizvodi na koje se spomenuti troškovi vežu koristiti. Cilj evidencije je ravnomjerna raspodjela troška na cijelo vrijeme korištenja usluga ili dobara. Knjiženje se provodi na temelju fakture ili obračuna za razdoblje korištenja. (Cirkveni Filipović, 2023.; Pretnar Abičić, 2018.)

U primjeru u nastavku prikazana je shema knjiženja unaprijed plaćenih troškova po uslugama pruženih od strane tuzemnog pružatelja, pri čemu se na konto troška 4* ili konto ovisnih troškova nabave robe 651* u tekućem obračunskom razdoblju knjiži proporcionalan iznos koji istom pripada, dok se razlika nepriznatog troška (koji će biti priznat u narednom razdoblju/ima) iskazuje na kontu 19*. U primjeru se pretpostavlja da je zaprimljen i račun za dani predujam te se pretporez iz tog razloga priznaje u cijelosti u tekućem obračunskom razdoblju (uz pretpostavku da je riječ o oporezivoj stavci te da društvo ima pravo na odbitak). U suprotnom bi pretporez također bilo potrebno proporcionalno rasporediti na priznati i nepriznati dio po razdobljima knjiženja u skladu s čl. 133. Pravilnika o PDV-u (NN 79/13) ovisno o statusu primljenosti usluge. Obračun PDV-a po fakturi za usluge primljene iz druge države članice EU,

ako se oporezivanje provodi prema sjedištu poreznog obveznika primatelja usluge, nastaje u obračunskom razdoblju u kojem je račun zaprimljen. (Cirkveni Filipović, 2023.)

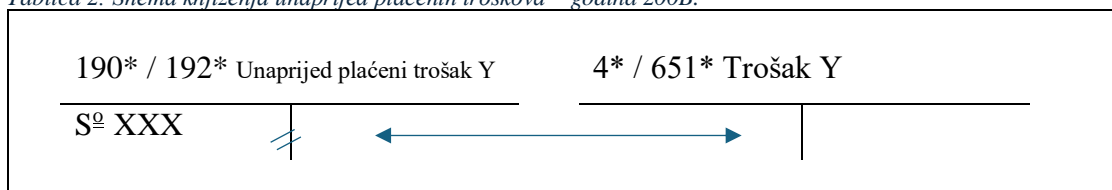
Tablica 1: Shema knjiženja unaprijed plaćenih troškova – godina 200A.

Izvor: izrada autora prema <https://www.rrif.hr/clanak-22770/> (pristupljeno 15.08.2024.)

U naredim razdobljima izvršit će se pripadajuća preknjiženja s konta 19* uz priznavanje troškova koji se vežu na konkretno razdoblje. (Cirkveni Filipović, 2023.)

Tablica 2: Shema knjiženja unaprijed plaćenih troškova – godina 200B.

Izvor: izrada autora prema <https://www.rrif.hr/clanak-22770/> (pristupljeno 15.08.2024.)

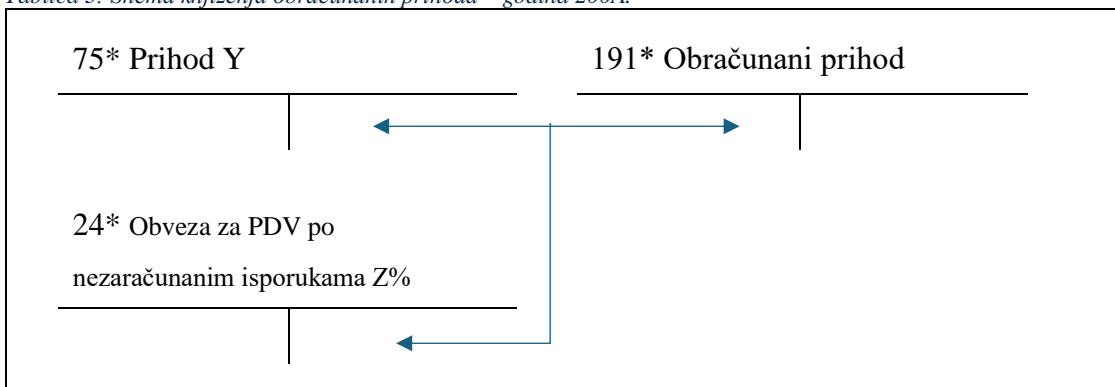
3.2.2. Nedospjela naplata prihoda

Nedospjela naplata prihoda (eng. Accrued Revenues) prijelazni je oblik kratkotrajne imovine koji se evidentira kada je riječ o nastalim приходima u tekućem razdoblju za koje nisu ispunjeni uvjeti priznavanja kao potraživanja. Prihode je potrebno priznati u razdoblju u kojem su obavljene usluge za koje su vezani, neovisno o tome jesu li fakturirani i naplaćeni. U skladu s HSFI-jem 15 Prihodi i MSFI-jem 15 Prihodi na temelju ugovora s kupcima, prihodi koji se mogu pouzdano izmjeriti priznaju se prema stupnju dovršenosti, dok se oni za koje ne postoji mogućnost pouzdane procjene priznaje samo u visini priznatih rashoda koji su nadoknadivi. U skladu s HSFI-jem 15 Prihodi i MRS-om 18 Prihodi, prihodi od ugovorenih kamata priznaju se na neplaćenu glavnici uz ugovorenu kamatnu stopu u obračunskom razdoblju. Navedeno je također u skladu s načelom nastanka poslovnog događaja, prema kojemu se priznaje i приход

od tantijema. Tako se i prihodi od dividende priznaju u trenutku kada je utvrđeno dioničarevo pravo na isplatu istih. (Cirkveni Filipović, 2023.; Pretnar Abičić, 2018.)

U primjeru u nastavku prikaza je shema knjiženja obračunanih prihoda po uslugama pri čemu se na konto prihoda 75* u tekućem obračunskom razdoblju knjiži proporcionalan iznos koji istom pripada, međutim kao protustava se ne koristi konto potraživanja od kupaca već konto 191* obračunanih prihoda uz zaduženje konta obveza za PDV po nezaračunanim isporukama. (Cirkveni Filipović, 2023.)

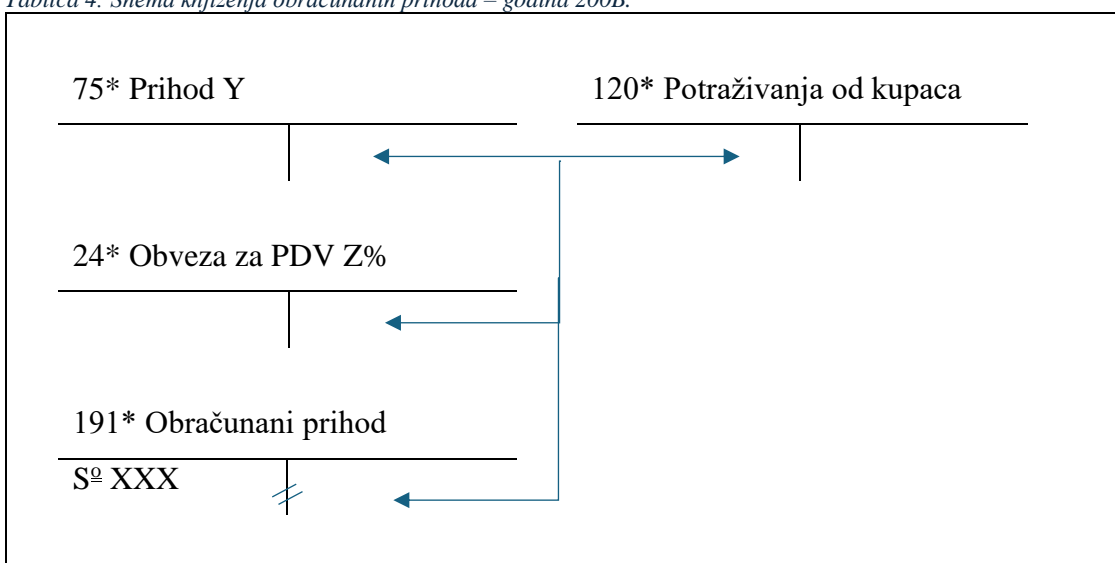
Tablica 3: Shema knjiženja obračunanih prihoda – godina 200A.

Izvor: izrada autora prema <https://www.rrif.hr/clanak-22770/> (pristupljeno 15.08.2024.)

Nakon što se u narednom razdoblju izda faktura kupcu po kojoj će se zadužiti konto potraživanja od kupaca potrebno je istovremeno zatvoriti konto obračunanih prihoda 191*, te na konta 24* i 75* doknjižiti razliku po izdanoj fakturi u odnosu na razdoblje obračuna. (Cirkveni Filipović, 2023.)

Tablica 4: Shema knjiženja obračunanih prihoda – godina 200B.

Izvor: izrada autora prema <https://www.rrif.hr/clanak-22770/> (pristupljeno 15.08.2024.)

3.3. Obilježja pasivnih vremenskih razgraničenja

Pasivna vremenska razgraničenja se iskazuju u okviru skupine računa 29* „Odgodeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja“ (Brkanić i Cirkveni, 2024.). To su tranzitorne stavke pasive koje će se u sljedećem/im obračunskom/im razdoblju/ima postupno iskazivati kao prihod ili pretvoriti u obveze kada se ostvare uvjeti za priznavanje istih. (Cirkveni Filipović, 2023.).

Prema HSFI 14 (NN 86/15) u pasivna vremenska razgraničenja priznaje se:

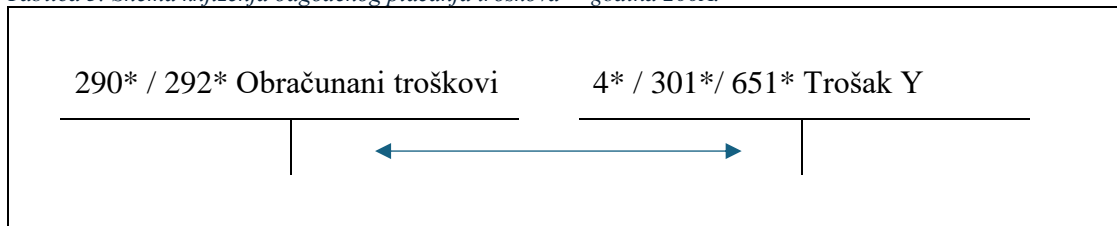
- a) „Odgodeno plaćanje troškova priznaje se kao obveza kada se odnosi na troškove nastale u tekućem razdoblju, a za koje nisu ispunjeni uvjeti za priznavanje kao obveza (npr. troškovi koji su nastali, ali postoji neizvjesnost u pogledu iznosa te se zbog toga procjenjuju).“
- b) „Prihod budućeg razdoblja priznaje se kada nisu zadovoljeni uvjeti za njihovo priznavanje u računu dobiti i gubitka tekućeg razdoblja.“

3.3.1. Odgodeno plaćanje troškova

Odgodeno plaćanje troškova (eng. Accrued Expenses) prijelazni je oblik kratkoročnih obveza koji se evidentira kada je riječ o nastalim troškovima u tekućem razdoblju za koje nisu ispunjeni uvjeti za priznavanje obveza. Radi se o troškovima za koje u tekućem obračunskom razdoblju nije zaprimljena faktura, a potrebno ih je staviti na teret tog razdoblja zbog čega se privremeno evidentiraju po obračunu i procjeni. Na temelju načela nastanka poslovnog događaja, nastali rashodi su porezno priznati u razdoblju na koje se odnose, tj. u razdoblju obračuna. Kao odgodeno plaćanje troškova mogu se evidentirati i usluge koje započinju u jednom, a završavaju u narednom/im obračunskom/im razdoblju/ima, ako se usluge prema ugovoru konačno obračunavaju i fakturiraju nakon završetka posla. Nadalje, skupina konta 29* koristi se i u slučajevima kada postoji vremenska razlika između dana zaprimanja robe do dana zaprimanja dokumentacije o ovisnim troškovima, a koji se prema HSFI-ju 10 Zalihe, odnosno prema MRS-u 2 Zalihe trebaju uključiti u vrijednost zaliha. Ovdje je riječ o troškovima koji pridonose dovođenju zaliha na njihovu sadašnju lokaciju i u sadašnje stanje koji se na ovaj način računavaju u vrijednost zaliha iako račun o stvarnim ovisnim troškovima nabave još nije zaprimljen. (Cirkveni Filipović, 2023.; Pretnar Abičić, 2018.)

U primjeru u nastavku prikazana je shema knjiženja odgođenog plaćanja troškova po uslugama, pri čemu se na konto troška 4* ili konto ovisnih troškova nabave 301* ili 651* u tekućem obračunskom razdoblju knjiži procijenjeni iznos koji istom pripada, dok se kao protustavka koristi konto 29* s obzirom da fakture za troškove nisu zaprimljene u tekućem obračunskom razdoblju. Ukoliko se ne radi o trošku za koji se zaprima faktura, već o plaćanju za usluge koje se vrši na temelju ugovora (npr. najamnina), proporcionalan iznos troška priznavat će se na kontu 4* u razdoblju na koje se odnosi te će se periodično zaduživati stanje kao protustavka na kontu 290*. (Cirkveni Filipović, 2023.)

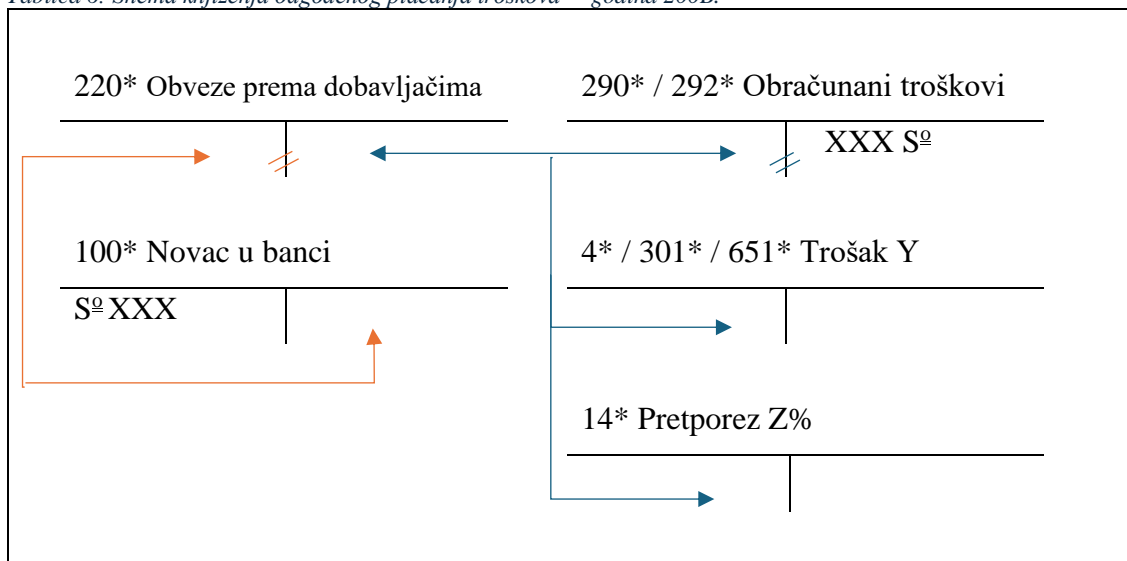
Tablica 5: Shema knjiženja odgođenog plaćanja troškova – godina 200A.

Izvor: izrada autora prema <https://www.rrif.hr/clanak-22770/> (pristupljeno 15.08.2024.)

Po primitku fakture, u narednom razdoblju, priznaje se obveza, pretporez (uz pretpostavku da je riječ o oporezivoj stavci te da društvo ima pravo na odbitak) te vrši zatvaranje konta 29*. Potrebno je izvršiti usporedbu procijenjenih i stvarnih vrijednosti te nastale razlike prenijeti u troškove tekućeg razdoblja ili ostale prihode. Cilj je svesti potencijalne razlike na minimum te je iz tog razloga potrebno napraviti što preciznije procjene pri knjiženju. Ukoliko je procjena troška bila u potpunosti precizna pri obračunu, tada neće doći do knjiženja na konto troška (ili ovisnog troška nabave) u razdoblju zaprimanja fakture. Međutim, ukoliko se ne radi o trošku za koji se zaprima faktura, već o plaćanju za usluge koje se vrši na temelju ugovora (npr. najamnina), troškovi su periodično priznavati pri čemu su pripadajući iznosi zaduženi na kontu 290* i knjiženi na konto troška 4* u razdobljima na koja se odnose. Po dospijeću se u ovom slučaju zatvara konto 290*, a protustavka nije konto obveze već konto novca 100*. (Cirkveni Filipović, 2023.)

Tablica 6: Shema knjiženja odgođenog plaćanja troškova – godina 200B.

Izvor: izrada autora prema <https://www.rrif.hr/clanak-22770/> (pristupljeno 15.08.2024.)

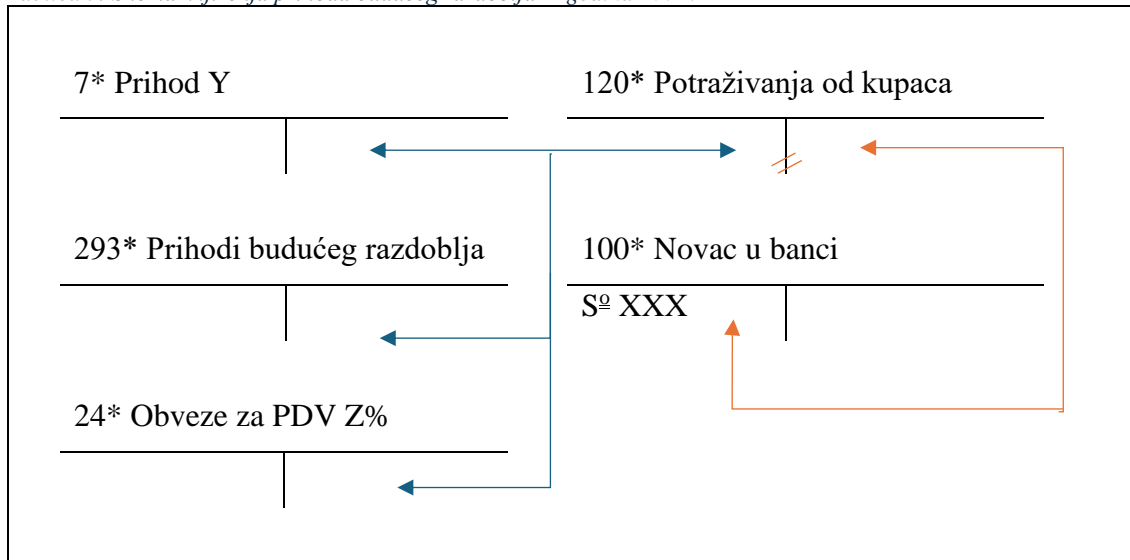
3.3.2. Prihod budućeg razdoblja

Obračunani prihodi budućeg razdoblja (eng. Deferred Revenues) prijelazni su oblik kratkoročnih obveza, a odnose se na prihode koji su fakturirani i/ili naplaćeni unaprijed, a koji se odnose na buduće obračunsko razdoblje tj. još nisu zarađeni. Cilj evidencije je ravnomjerna raspodjela prihoda na cijelo vrijeme korištenja usluga ili dobara. Knjiženje se provodi na temelju fakture ili obračuna za razdoblje korištenja. Prema HSFI 14 Prihodi (NN 86/15) „prihod budućeg razdoblja priznaje se kada nisu zadovoljeni uvjeti za njihovo priznavanje u računu dobiti i gubitka tekućeg razdoblja“. Evidencija prihoda budućeg razdoblja provodi se i u skladu s MRS-om 20 Računovodstvo za državne potpore i objavljivanje državnih potpora. Odgođeni prihodi potrebno je evidentirati u svrhu postupnog sučeljavanja prihoda s troškovima zbog uporabe sredstava. Prema tome, u trenutku zaprimanja potpore ista će se evidentirati na konto odgođenog prihoda iz državnih potpora 294*, a preknjiženje na prihode tj. ukidanje vremenskog razgraničenja odradit će se u trenutku i u vrijednosti priznavanja povezanih troškova za koje je potpora primljena. Npr. ukidanje vremenskog razgraničenja odradit će se u trenutku obračuna amortizacije ako je potpora primljena u svrhu nabave dugotrajne imovine. Iznimka su državne potpore u poljoprivrednoj djelatnosti koje se evidentiraju ovisno o metodi vrednovanja biološke imovine. Vrednovanje je propisano HSFI-jem 17 Poljoprivreda, odnosno MRS-om 41 Poljoprivreda. (Cirkveni Filipović, 2023.; Pretnar Abičić, 2018.)

U primjeru u nastavku prikazana je shema knjiženja prihoda budućeg razdoblja po uslugama pri čemu se na konto prihoda 7* u tekućem obračunskom razdoblju knjiži proporcionalan iznos koji istom pripada, dok se razlika nepriznatog prihoda (koji će biti priznat u narednom

razdoblju/ima) iskazuje na kontu 29*. Pri izdavanju računa nastala je i obveza za PDV u skladu s člankom čl. 79. st. 11. Zakona o PDV-u (NN 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 39/22, 113/22, 33/23, 114/23, 35/24) ako račun za neobavljene usluge nije storniran. (Cirkveni Filipović, 2023.)

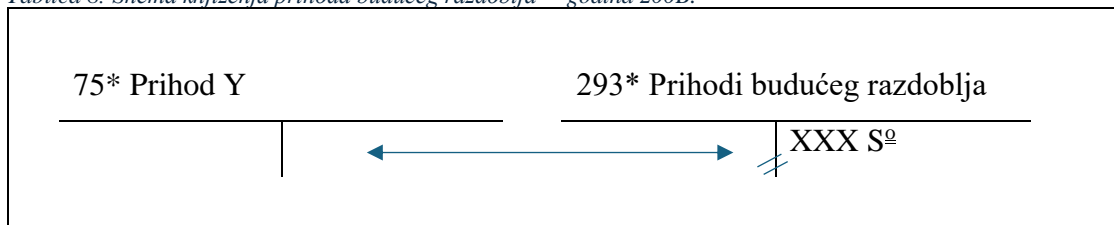
Tablica 7: Shema knjiženja prihoda budućeg razdoblja – godina 200A.

Izvor: izrada autora prema <https://www.rrif.hr/clanak-22770/> (pristupljeno 15.08.2024.)

U sljedećem razdoblju ukida se vremensko razgraničenje te se priznaje prihod. (Cirkveni Filipović, 2023.)

Tablica 8: Shema knjiženja prihoda budućeg razdoblja – godina 200B.

Izvor: izrada autora prema <https://www.rrif.hr/clanak-22770/> (pristupljeno 15.08.2024.)

3.4. Problematika i izazovi pravodobne evidencije u računovodstvu

Pravodobna evidencija u računovodstvu polazna je osnova za osiguranje točnih i pouzdanih računovodstvenih informacija te pripremu transparentnih i usporedivih financijskih izvještaja koji služe kao temelj za provođenje analiza te donošenje pravovremenih i na kvalitetnim informacijama potkrepljenim poslovnih odluka. Kako bi se navedeno moglo postići potrebno je pridržavati se računovodstvenih načela spomenutih u prethodnim poglavljima. Poseban izazov u evidenciji predstavljaju vremenska razgraničenja čijom se evidencijom i kasnijim ukidanjem omogućuje pravovremeno priznavanje računovodstvenih kategorija, ali u isto

vrijeme može doći do pogreške uzrokovane ljudskim faktorom. Mala pogreška može imati značajne financijske posljedice, a osim toga stvara i potrebu za dodatnim vremenom kako bi se iste ispravile. Nepravovremenim ukidanjem vremenskih razgraničenja može doći do stvaranja pogrešne slike o financijskom položaju društva. Ove izazove moguće je značajno smanjit korištenjem naprednih informacijskih sustava poput SAP-a. Moderni računovodstveni informacijski sustavi omogućuje automatizaciju mnogih računovodstvenih procesa, uključujući pravodobnu evidenciju poslovnih događaja i primjenu procesa vremenskih razgraničenja. Na ovaj način smanjuje se rizik nastanka pogreške. U nastavku će se provesti analiza praćenja, evidencije i ukidanja vremenski razgraničenja na primjeru SAP-a kao integriranog računovodstvenog informacijskog sustava koji pruža mogućnost automatizacije spomenutog računovodstvenog procesa.

4. STUDIJA SLUČAJA: SAP KAO PRIMJER DOBRE PRAKSE AUTOMATIZACIJE U RAČUNOVODSTVENOM SUSTAVU U PODRUČJU EVIDENCIJE VREMENSKIH RAZGRANIČENJA

Ova studija slučaja analizira primjenu SAP S/4HANA sustava kao primjera dobre prakse u automatizaciji računovodstvenih procesa. Korištenje SAP-a omogućava organizacijama da integriraju i optimiziraju svoje računovodstvene operacije, osiguravajući visoku razinu točnosti i efikasnosti u financijskom izvještavanju. Fokus će biti stavljen na SAP-FI modul, koji pruža automatizirana rješenja za knjiženje i praćenje vremenskih razgraničenja.

4.1. SAP kao računovodstveni informacijski sustav

SAP je jedan od vodećih svjetskih proizvođača softvera za upravljanje poslovnim procesima. Punog naziva, Systemanalyse programmementwicklung ili System Analysis programme Development (SAP) je razvijen u Njemačkoj 1970-ih godina te se od tada neprestano razvija. Nova verzija softvera SAP S/4HANA podiže ERP na višu razinu korištenjem snage računalstva u memoriji za obradu velikih količina podataka i za podršku naprednim tehnologijama kao što su umjetna inteligencija (AI) i strojno učenje. SAP predstavlja jedan od najraširenijih ERP sustava u svijetu, koji omogućava integraciju različitih poslovnih procesa u jedinstven informacijski sustav. Podijeljen je na različite module koji su međusobno integrirani, odnosno povezani u funkcionalnu cjelinu. Implementacija i prilagodba SAP specifičnim potrebama korisnika izrazito je zahtjevan i dugotrajan proces. Integracijom različitih funkcija te mogućnostima prilagodbe, SAP smanjuje mogućnost nastajanja pogrešaka, a u isto vrijeme ubrzava i olakšava vođenje evidencija te tako omogućuje brzo donošenje odluka temeljenih na točnim i ažurnim podacima. To uključuje automatizirano evidentiranje transakcija te generiranje izvještaja. Prednost SAP-a je u tome što društva ne kupuju gotov program kojemu moraju prilagoditi svoje poslovanje, već SAP pruža mogućnosti prilagodbe i konfiguracije sustava njihovim potrebama kako bi dobili softver skrojen baš po njihovoj mjeri. Moguće je postaviti brojne kontrole, pravila, supstitucije, pozadinske poslove i sl. koji će ubrzati procese i olakšati knjiženja. SAP pomaže tvrtkama i organizacijama svih veličina i industrija da profitabilno vode svoje poslovanje, kontinuirano se prilagođavaju i održivo rastu. (SAP, b.d.a.)

Jedan od ključnih modula, koji služi kao poveznica ostalih je SAP-FI modul (modul financijskog računovodstva) namijenjen računovodstvu i financijama. SAP-FI modul omogućuje sveobuhvatan pregled i upravljanje financijskim transakcijama u realnom vremenu.

Njegova primjena u računovodstvu očituje se u pogledu automatizacije te povećanja točnosti i efikasnosti obrade podataka. Uvođenje SAP sustava dovodi do značajnog unapređenja računovodstvenog procesa, što se posebno ističe u velikim organizacijama u kojima obujam financijskih transakcija može biti iznimno velik. SAP kao računovodstveni informacijski sustav nudi širok spektar funkcionalnosti koje omogućavaju sveobuhvatno upravljanje financijama unutar organizacije. Modul financijskog računovodstva uz osnovne funkcije poput glavne knjige, obračuna troškova, upravljanja potraživanjima i obvezama (saldakonti), pruža i napredne alate za financijsko planiranje, konsolidaciju financijskih izvještaja, upravljanje investicijama i upravljanje putovanjima, a posebno je usko vezan i uz SAP-CO modul (modul kontrolinga). SAP integrira sve ove, ali i još mnoge druge funkcije u jedinstveni sustav koji omogućava praćenje financijskih podataka u realnom vremenu, a uz automatizaciju rutinskih zadataka i ponavljajućih knjiženja osigurava preciznost, pouzdanost i transparentnost u upravljanju računovodstvenim procesima. (SAP, b.d.b.)

4.2. Knjiženje i praćenje vremenskih razgraničenja kroz SAP-FI modul

Kako bi financijski izvještaji pružili reprezentativnu sliku o financijskom položaju poduzetnika, potrebno je pravilno razgraničiti tj. pravovremeno priznati računovodstvene kategorije (posebno prihode i rashode) u odgovarajućim razdobljima. U tom kontekstu, vremenska razgraničenja predstavljaju jedan od ključnih koncepata u računovodstvu. SAP-FI modul omogućava automatizirano knjiženje i praćenje vremenskih razgraničenja, čime se osigurava preciznost, točnost, pravovremenost i veća brzina knjiženja. Automatizacija smanjuje potrebu za ručnim knjiženjima što smanjuje mogućnost pogrešaka te omogućuje uštedu vremena. (SAP, b.d.)

Vremenska razgraničenja u SAP-u moguće je knjižiti kroz 2 procesa:

- a) Periodična knjiženja (eng. Recurring Entries)
- b) Upravljanje razgraničenjima (eng. Accruals Management)

Funkcionalnost periodičnih knjiženja idealna je za pravovremeno knjiženje unaprijed plaćenih troškova kao i za raspoređivanje prihoda budućeg razdoblja kroz više obračunskih razdoblja. SAP omogućuje automatsko raspoređivanje ovih troškova/prihoda, na temelju predefiniranih odnosno prethodno unesenih predložaka za knjiženje, na odgovarajuća razdoblja pri tome smanjujući potrebu za ručnim ponavljajućim unosima. Funkcionalnost upravljanja razgraničenjima prigodna ja za evidenciju obračunanih prihoda i obračunanih troškova, kao i

odgođenih prihoda i troškova. SAP omogućava automatsko raspoređivanje ovih troškova/prihoda, na temelju u prilagodbi postavljenih shema i pravila, na odgovarajuća razdoblja tako smanjujući potrebu za ručnim unosima. Ovi načini evidencije popraćeni su automatizacijom te osiguravaju točnost u upravljanju financijskim transakcijama, smanjujući mogućnost pogrešaka i poboljšavajući učinkovitost računovodstvenih procesa. Ovi alati osiguravaju točno i pravovremeno financijsko izvještavanje, optimizirajući upravljanje troškovima i prihodima. (SAP-Help portal, b.d.c.; SAP-Help portal, b.d.e.)

U nastavku će se obraditi primjeri, tj. provest će se testni scenariji knjiženja vremenskih razgraničenja u SAP-u s ciljem donošenja relevantnih zaključaka, odnosno dokazivanja važnosti i značaj automatizacije u računovodstvu. Kako bi se testiranja mogla provesti i kvalitetno analizirati potrebno je prethodno objasniti nekoliko pojmova važnih s aspekta SAP-FI modula:

- Šifra poduzeća je temeljna organizacijska jedinica koja se koristi u FI modulu. Šifra poduzeća predstavlja pravnu osobu u SAP-u, a za potrebe testiranja koristit će se šifra poduzeća XXXX koja će predstavljati pravnu osobu „mStart DEMO d.o.o.“. Sve poslovne transakcije koje su vezane uz ovaj modul unose se, knjiže i prate na nivou šifre poduzeća što znači da je šifru poduzeća potrebno unijeti pri svakom knjiženju. (SAP-Help portal, b.d.a.)
- Tip dokumenta u SAP-u je dvoznamenkasta slovna, brojčana ili slovno-brojčana oznaka koja se koristi za razlikovanje tipova računovodstvenih dokumenata i računovodstvenih transakcija u SAP-u. Tip dokumenta unosi se u zaglavlje računovodstvenog dokumenta i primjenjuje se na sve stavke u tom dokumentu. U svojim postavkama, tip dokumenta između ostalog sadrži određenje polja sa statusom obaveznog unosa te oznaku pripadajućeg raspona brojeva dokumenata kojeg SAP generira kronološki ovisno o zadanom rasponu. Za potrebe testiranja koristit će se tip dokumenta „SB = Opća financijska temeljnica“ ili „SJ = Vremenska razgraničenja“ . (SAP-Help portal, b.d.b.)
- Ključevi knjiženja u SAP-u su dvoznamenkaste brojčane oznake prema kojima se primarno određuje strana knjiženja (dugovno ili potražno) te povezani tip konta (konto glavne knjige, kupca, dobavljača ili imovine). Svaki ključ knjiženja sadrži specifikaciju statusa pojedinih polja, odnosno određuje koja će polja biti obavezna za usno prilikom knjiženja dokumenata. Za potrebe testiranja koristi će se ključevi knjiženja 40 za dugovnu stranu konta glavne knjige te 50 za potražnu stranu konta glavne knjige. Za

svaku stavku koja se unosi u dokument knjiženja potrebo je odabrati jedan od ključeva knjiženja. (SAP-Help portal, b.d.c.)

- Polje konto u SAP-u popunjava se na različite načine ovisno o odabranom ključu knjiženja. Prema tome, u ovo polje moguće je unijeti konto tj. šifru matičnog sloga konta glavne knjige, šifru poslovnog partnera (kupca ili dobavljača) tj. šifru matičnog sloga poslovnog partnera ili šifru matičnog sloga imovine. Ukoliko je odabran ključ knjiženja vezan uz tip konta glavne knjige u polje konto upisuje se broj konta npr. 19070000, ukoliko je odabran ključ knjiženja vezan uz tip konta kupca tada se u polje konto upisuje šifra poslovnog partnera kupca itd. (SAP-Help portal, b.d.c.)
- Za potrebe testiranja korištena su konta prema RRIF-ovom kontnom planu verzije XXVI. (2023.) uz dodavanje nula kako bi prema zahtjevima SAP-a oznaka konta bila osmeroznamenakasta.
- Polje referenca u SAP-u označava broj fakture ili drugog dokumenta koji se knjiži.
- Šifra poreza u SAP-u je dvoznamenkasta slovna, brojčana ili slovno-brojčana oznaka koja u prilagodbi ima određen postotak (%) poreza kojeg SAP automatski izračunava iz bruto vrijednosti, kao i pripadajuća konta na koja će se porez knjižiti. (SAP-Help portal, b.d.d.)

Potrebno je definirati i testni scenarij tj. poslovni događaj čije će se knjiženje provesti automatiziranim procesima u SAP:

Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi:

- 01.01.2024. primljena je faktura dobavljača RRIF za godišnju preplatu na časopis u iznosu 12.600,00 EUR bruto, tj. 12.000,00 EUR neto + PDV 5% od 600,00 EUR za 2024. godinu. Dospijeće fakture je 15.01.2024. Faktura je plaćena u dospijeću te je zaprimljen račun za predujam. Faktura dobavljača je proknjižena na konto 19070000 te je pretporez u cijelosti priznat po primitku računa za predujama. Preknjiženja sa konta 19070000 na konto 46910000 će se izvršiti kroz ponavljajuća knjiženja na mjesečnoj bazi u 2024. godini.

Osim navedenog poslovnog slučaja pojasnit će se i ostale mogućnosti knjiženja vremenskih razgraničenja koje su moguće temeljem automatiziranih SAP funkcionalnosti, dok će se na navedenom konkretnom primjeru provesti simulacija radi demonstriranja jednostavnosti popunjavanja SAP prozora na temelju kojih će se provesti automatizirana knjiženja.

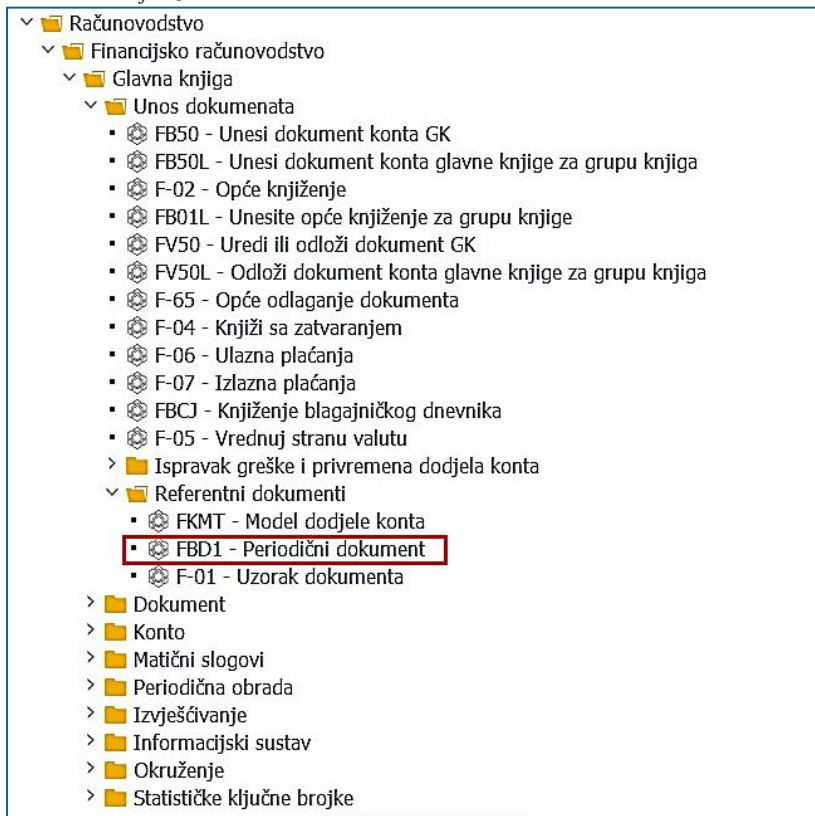
4.2.1. Periodična knjiženja

Vremenska razgraničenja moguće je mjesečno evidentirati ponavljajućim knjiženjima koja se provode uz pomoć automatiziranog programa. Ovaj postupak je usporediv s trajnim nalogom koji se daje banci u npr. slučaju otplate kredita. Periodični dokumenti se koriste kao predefinirani obrazac za ponavljajuća knjiženja iz mjeseca u mjesec. To su samo definirani predlošci koji služe za pokretanje obrade na mjesečnoj razini. Tek nakon pokretanja obrade periodičnog dokumenta nastaje računovodstveni dokument te se provodi knjiženje. Periodični dokument kao predložak se kreira samo jednom, za jedan poslovni događaj, odnosno za jedno knjiženje na konto vremenskih razgraničenja. Na mjesečnoj bazi provodi se samo zajednički puštaju svih unesenih predložaka periodičnih dokumenata na knjiženje, a to je upravo ono u čemu se očituje mogućnost automatizacije te smanjenja manualnog preknjižavanja iz mjeseca u mjesec. (SAP-Help portal, b.d.c.; SAP- Community, 2015.)

U modulu financijskog računovodstva kroz padajući izbornik može se doći do SAP transakcije „FBD1-Periodični dokumenti“ kroz koju se definira predložak na temelju kojeg će se provoditi ponavljajuća knjiženja. Nakon što je faktura dobavljača (ili kupca) proknjižena na konto vremenskih razgraničenja 19* (ili 29*), kroz transakcije periodičnih knjiženja mogu se odraditi mjesečna preknjiženja na konta troška (ili prihoda).

Za kreiranje predloška za periodična knjiženja potrebno je ući u transakciju FBD1 te unijeti podatke u predložak. Uneseni podaci su fiksni za cijelo vrijeme postojanja predloška što znači da će biti jednaki u svakom razdoblju knjiženja. U predložak je potrebno unijeti podatke o razdoblju u kojemu će se knjiženje odvijati (npr. 01.01.2024. – 31.12.2024.), iznosu koji je potrebno preknjižiti kod svakog izvođenja knjiženja po predlošku te kontima na kojima se knjiženje treba izvršiti. SAP pruža mogućnost odabira intervala knjiženja, što znači da se knjiženje može odvijati npr. svaki mjesec (pri čemu su iz padajućeg izbornika odabire oznaka 01 - mjesečno) ili npr. kvartalno (pri čemu se iz padajućeg izbornika odabire oznaka 03 - svaka 3 mjeseca). Osim popunjavanja prije pojašnjenih obveznih polja važnih za FI modul, poput šifre poduzeća, tipa dokumenta, ključa knjiženja i reference, prema potrebi se može unijeti i oznaka „obračunaj porez“ uz unos odgovarajuće šifre poreza ukoliko je i porez potrebno rasporediti po mjesecima. Proizvoljan je unos i u polja teksta, dok se za potrebe kontrolinga obvezno mora popuniti polje mjesto troška za konta troška te polje profitnog centra za konta prihoda. Na slikama u nastavu prikazan je primjer popunjavanja polja predloška za knjiženje vremenskih razgraničenja kroz SAP transakciju FBD1.

Slika 1: Putanja izbornika – Periodični dokumenti – FBD1

Izvor: Izrada autora_SAP S4/HANA: mStart plus d.o.o. (demo sustav)

SAP ekrane potrebno je popuniti podacima na prethodno opisan način. Ukupno je potrebno popuniti tri ekrana. Prvi ekran odnosi se na podatke zaglavlja dokumenta, odnosno opće podatke vezane uz sve stavke koje će se unijeti u nastavku. Drugi ekran odnosi se na podatke prve pojedinačne stavke, a treći ekran na podatke druge pojedinačne stavke. Svaka stavka prikazuje se na zasebnom ekranu, što znači da ukoliko bi postojala potreba za unosom više stavaka bilo bi potrebno popuniti i više ekrana. Na četvrtom ekranu dobiva se simulacija knjiženja pri čemu „+“ označava dugovno, a „-“ potražno knjiženje. Kretanje po ekranima vrši se pritiskom na tipku ENTER na tipkovnici. Nakon simulacije dobiva se poruka o broju dokumenta/isprave koja je spremljena.

Slika 2: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - FBD1- ekran 1

Unesi periodično knjiženje: Podaci zaglavlja			
☐ Brzi unos stavke G/K ☐ Model dodjele konta ☐ Knjiži s referencom			
Šifra poduzeća	xxxx		
Izvođenje periodičnog knjiženja			
Dat. prvog izvođenja	01.01.2024		
Zad.izv.	31.12.2024		
Interval u mjesecima	01		
Datum izvođenja			
Raspored izvođenja			
☐ Prenesi iznose u lokalnoj valuti		☐ Kopiraj tekst.	
☐ Prenesi iznose poreza u lokalnoj valuti			
Informacije o zaglavlju dokumenta			
Tip dokumenta	SB	Valuta/tečaj	EUR
Referenca	2024-1234-1	Datum preračun.	01.01.2024
Tekst zaglavlja dok.	pretplata za časopis		
PodrPos.TrgPart			
Prva pojedinačna stavka			
KKnj	50 Konto	19070000	Pok.PGK ☐ TTran ☐

Izvor: Izrada autora_SAP S4/HANA: mStart plus d.o.o. (demo sustav)

Slika 3: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - FBD1- ekran 2

Unesi periodično knjiženje Ispravi Stavka konta GK			
☐ Više podataka ☐ Model konta ☐ Brzi unos stavke G/K ☐ Porezi			
Konto GK	19070000	UNAPRIJED PLAĆENE PRETPLATE NA SLUŽBENA GLASILA I STRUČNE ČASOPISE	
Šifra poduzeća	xxxx		
Stavka 1 / Unos potraživanja / 50			
Iznos	1.000,00	EUR	
Broj ugovora	/	Obračunaj porez	☐
Segment		Tip kretanja	
Prof. centri			
☐ Više			
Dokument nabave			
Datum valute		Datum dospjeća	
Dodjela			
Tekst	časopis RRIF 2024.		☐ Dugi tekst
Sljedeća pojedinačna stavka			
KKnj	40 Konto	46910000	k.PGK ☐ Tip trans. ☐ Nova ŠifPod ☐

Izvor: Izrada autora_SAP S4/HANA: mStart plus d.o.o. (demo sustav)

Slika 4: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - FBD1 - ekran 3

Unesi periodično knjiženje Ispravi Stavka konta GK

Više podataka Model konta Brzi unos stavke G/K Porezi

Konto GK 46910000 TROŠKOVI ZA ČASOPISE
Šifra poduzeća XXXX

Stavka 2 / Unos dugovanja / 40

Iznos 1.000,00 EUR
Šifra poreza
Broj ugovora / Tip kretanja
Mjesto troška 1000000 Nalog
WBS element Obj. neket. Prodajni nalog
Količina
Dodjela
Tekst časopis RRIF 2024. Dugi tekst

Sljedeća pojedinačna stavka

KKnj Konto Pok.PGK Tip trans. Nova ŠifPod

Izvor: Izrada autora_SAP S4/HANA: mStart plus d.o.o. (demo sustav)

Slika 5: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - FBD1 - ekran 4

Unesi periodično knjiženje Prikaži Pregled

Valuta prikaza Model konta Brzi unos stavke G/K Porezi

Datum dokumenta 17.08.2024 Tip SB Šifra poduzeća XXXX
Datum knjiženja 17.08.2024 Razdoblje 8 Valuta EUR
Broj dokumenta INTERNO Fisk.god. 2024 Datum preračun. 01.01.2024
Referenca 2024-1234-1 Br.za više pod.
Tekst zagl.dok. pretplata za časopis PodrPos.TrgPart

Stavke u valuti dokumenta

KK	PosP	Kto		EUR	Iznos	Izn.por.
001	50	0019070000	UNPA.PL.TR.PRE.ZA ČASOPIS		1.000,00 -	
002	40	0046910000	TROŠKOVI ZA ČASOPIS		1.000,00	

P 12.000,00 P 12.000,00 0,00 * 2 Poj.stavke

Izvor: Izrada autora_SAP S4/HANA: mStart plus d.o.o. (demo sustav)

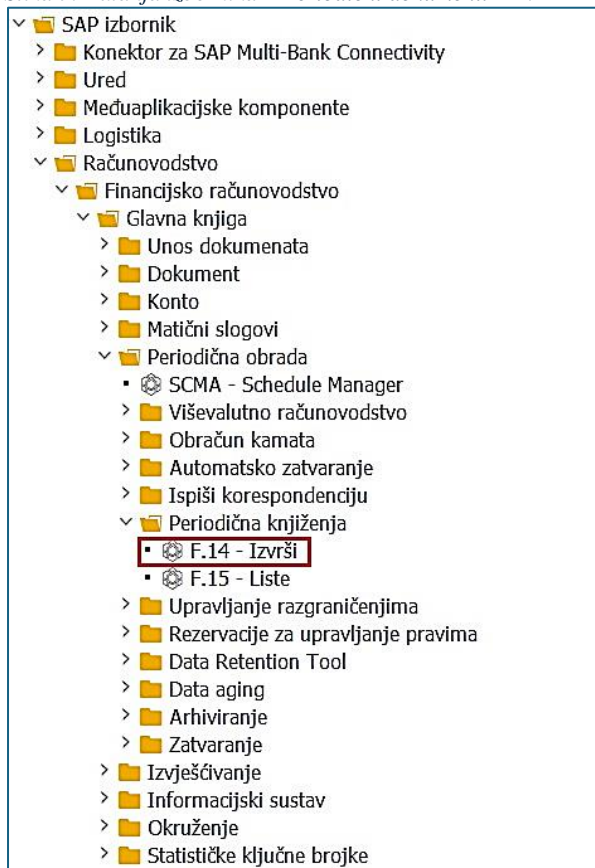
Slika 6: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - FBD1 - poruka obavijesti

 Isprava 910000000 je spremljena u šifri poduzeća 1200

Izvor: Izrada autora_SAP S4/HANA: mStart plus d.o.o. (demo sustav)

Popunjavanjem podataka u SAP transakciji FBD1 stvara se predložak, ne provodi se knjiženje. U modulu financijskog računovodstva kroz padajući izbornik može se doći do SAP transakcije „F.14-Izvrši“ kroz koju se pokretanjem obrade provodi knjiženje. Pokretanjem obrade periodičnih dokumenata svi kreirani dokumenti/isprave koji budu selektirani obradom će biti knjiženi.

Slika 7: Putanja izbornika – Periodični dokumenti – F.14

Izvor: Izrada autora_SAP S4/HANA: mStart plus d.o.o. (demo sustav)

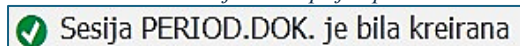
Nakon ulaska u SAP transakciju F.14 potrebno je osim obveznih polja važnih za FI modul, poput šifre poduzeća i tipa dokumenta, unijeti i fiskalnu godinu te razdoblje obračuna tj. mjesec za koji se želi provesti knjiženje. Knjiženje će se provesti za sve periodične dokumente koji su spremljeni a vezani su uz unijeto razdoblje obračuna. Osim toga, potrebno je popuniti i polje naziv sesije s proizvoljnim nazivom. Na slici u nastavu prikazan je primjer popunjavanja polja u transakciji F.14 za siječanj 2024.

Slika 8: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - F.14

Kreiraj dokumente knjiženja iz periodičnih dokumenata			
Šifra poduzeća	XXXX	do	
Broj dokumenta		do	
Fiskalna godina	2024	do	
Opći odabiri			
Tip dokumenta	SB	do	
Datum knjiženja		do	
Datum unosa		do	
Referentni broj		do	
Referentna transakcija		do	
Referentni ključ		do	
Logički sustav		do	
Daljnji odabiri			
Datum sljedećeg izvođenja	01.01.2024	do	31.12.2024
Raspored izvođenja		do	
Korisničko ime		do	
Kontrola izlaza			
Naziv sesije	PERIOD.DOK.]		
Korisničko ime	MRADOS1		
Datum zaključavanja			
☐ Zadrži obrađenu sesiju			

Izvor: Izrada autora_SAP S4/HANA: mStart plus d.o.o. (demo sustav)

Slika 9: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - F.14 - poruka obavijesti

Izvor: Izrada autora_SAP S4/HANA: mStart plus d.o.o. (demo sustav)

Po završetku unosa podataka na ekranu SAP transakcije F.14 dobiva se poruka o kreiranju sesije koju je potrebno pustiti u obradu kroz transakciju SM35. Nakon obrade sesije računovodstveni dokument je knjižen te je preknjiženje odrađeno za zadani mjesec. U narednim mjesecima računovođe će morati samo provesti knjiženje pokretanjem transakcije F.14 koja će automatski provesti sva preknjiženja za tekući mjesec na temelju jednom kreiranih predložaka.

Ovaj proces mjesečnog knjiženja periodičnih dokumenata također je moguće automatizirati te provesti postavljanjem pozadinskih poslova (eng. Job) koji se postavljaju kroz SAP transakciju „SM-36-Definiraj posao“. Ova postavka omogućuje automatska mjesečna knjiženja predložaka bez ručnog pokretanja transakcije F.14. Postavljanje job-a preporuča se samo ako postoji sigurnost da su predlošci točno uneseni te ne postoji potreba za izvršenjem dodatnih kontrola na mjesečnoj razini. Ako računovođe žele izvršiti kontrole prije provođenja knjiženja iste se mogu provesti analiziranjem predložaka kroz SAP transakciju „F.15-Liste“ te se tek nakon toga provodi knjiženje kroz F.14. U ovom slučaju ne koriste se automatska knjiženja uz pomoć job-ova.

Nedostatak procesa periodičnih knjiženja je u tome što se jednom zadani iznos u predlošku (koji je ručno izračunat dijeljenjem ukupnog iznosa s konta 19* ili 29* s brojem razdoblja preraspodjele) raspoređuje u zadanom razdoblju, bez kontrole svođenja konta 19* ili 29* na nulti saldo (potpuno zatvaranje). Navedeno može rezultirati nastankom nerasknjiženih razlikama na kontu 19* ili 29* zbog zaokruživanja iznosa na dvije decimale, a nakon odrađenih svih preknjiženja po predlošku. Problem se može riješiti ručnim preknjiženjem razlike ili definiranjem grupe dopuštenog odstupanja koja će se dodijeliti matičnom slogu konta glavne knjige 19* i 29* te će omogućiti preknjiženje razlike ukoliko razlika zadovoljava zadani postotak (%) kao uvjet postavljen u prilagodbi. Razlika će se preknjižiti ovisno o postavljenoj prilagodbi u trenutku provođenja procesa automatskog zatvaranja stavaka kroz SAP transakciju „F.13-Automatsko zatvaranje bez valute“. Proces automatskog zatvaranja se također može postaviti kroz prilagodbu sustava na način da se za konta 19* i 29* kao uvjet postavi automatsko zatvaranje stavaka prema polju referenca. Što znači da će se automatski zatvoriti stavke knjižene na kontima 19* ili 29* koje imaju isti podatak unijet u polje referenca, ako im podzbroy po polju referenca, odnosno saldo s uključenim dopuštenim postotkom odstupanja iznosi nula. Na ovaj način kombinira se više različitih mogućnosti automatizacije u SAP-u. (SAP-Help portal, b.d.e.)

4.2.2. Upravljanje razgraničenjima

Vremenska razgraničenja moguće je periodično evidentirati i uz pomoć upravljanja razgraničenjima, koja se provode uz pomoć automatiziranog programa. Ova funkcionalnost SAP-a omogućuje učinkovito upravljanje obračunanim troškovima i prihodima kao i preraspodjelu odgođenih troškova i prihoda u odgovarajuća razdoblja. Pridonosi automatizaciji procesa obračuna, smanjujući ručni rad i rizik nastajanja pogrešaka. Funkcionalnost upravljanja razgraničenjima nudi različite mogućnosti upravljanja razgraničenjima, kao što su ručna razgraničenja i razgraničenja narudžbenice, pri čemu sustav vrši obračun koji se knjiži na kraju svakog perioda. (SAP-Help portal, b.d.e.; SAP- Community, 2023.)

SAP proces upravljanja razgraničenjima može se podijeliti u dva dijela:

- a) Ručna razgraničenja (eng. Manual Accruals)
- b) Razgraničenja narudžbenice (eng. Purchase Order Accruals)

Za razliku od procesa periodičnih knjiženja, ovi procesi se temelje na značajnoj automatizaciji kroz prilagodbu i konfiguraciju SAP sustava. Međutim, kada su kvalitetno posloženi te

pokrivaju sve potrebne poslovne slučajeve mogu značajno ubrzani i olakšati knjiženja u računovodstvu. Kod procesa periodičnih knjiženja potrebno je voditi računa o unosu tipova dokumenta, ključeva knjiženja, konta te ručnom izračunavanju iznosa za preknjiženja, dok se kod procesa upravljanja razgraničenjima sve prethodno navedeno definira kroz prilagodbu tj. postavke u sustavu te je samim time maksimalno automatizirano i pojednostavljeno s korisničke strane. (SAP-Help portal, b.d.e.)

4.1.2.1. Ručna razgraničenja

Obračuni se kroz SAP procese ručnih razgraničenja provode pomoću kreiranja objekata razgraničenja. Objekti razgraničenja dijele se u dvije kategorije: aktivna i pasivna. Objekt razgraničenja sadrži sve podatke koji su potrebni za razgraničenje poslovne transakcije. Koriste se kao predefinirani obrazac na temelju kojeg se provodi obračun vremenskih razgraničenja. Isto kao i u slučaju periodičnih dokumenata, to su samo definirani predlošci koji služe za pokretanje obrade na mjesečnoj razini. Međutim, razlika je u tome što periodični dokumenti omogućuju samo ponavljajuća knjiženja ručno izračunatog i zadanog iznosa iz mjeseca u mjesec, dok se kod objekata razgraničenja mjesečni iznosi izračunavaju na temelju u prilagodbi sustava postavljenih shema, metoda i pravila. Tek nakon pokretanja obrade nastaje računovodstveni dokument te se provodi knjiženje. Kod ručnih razgraničenja objekt razgraničenja temelji se na ručnom odabiru i unosu stavaka razgraničenja u SAP-u ili njihovom učitavanju iz excela. Svaka stavka mora biti vezana uz pripadajući tip stavke razgraničenja. (SAP-Help portal, b.d.e.; SAP- Community, 2023.)

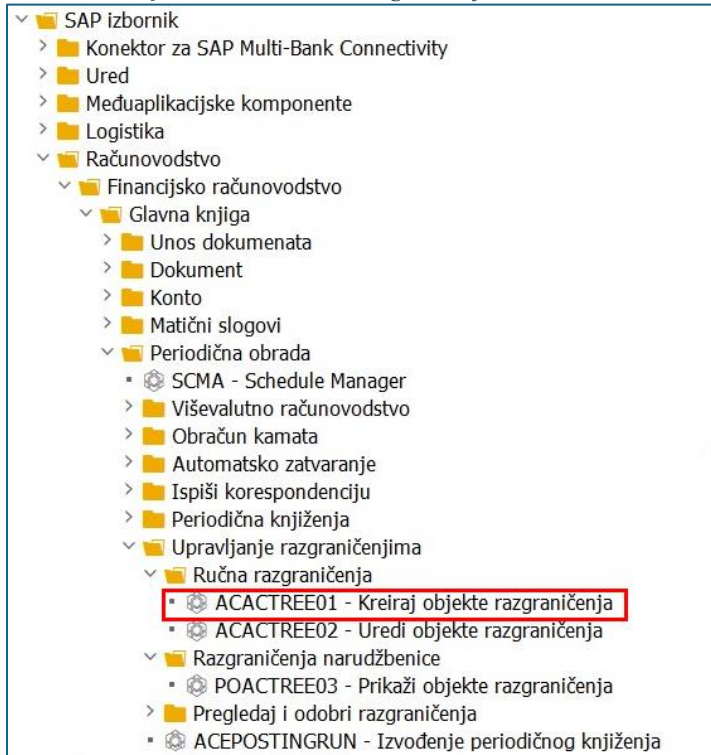
Stavka vremenskog razgraničenja kontrolira obračun i knjiženje vremenskih razgraničenja. Definira kako se razgraničenja izračunavaju i knjiže na temelju odabranog tipa stavke razgraničenja i metode razgraničenja. U prilagodbi SAP sustava definiraju se tipovi stavaka razgraničenja koji u svojim postavkama imaju definirane sheme knjiženja, odnosno definiran tip dokumenta, ključeva knjiženja, frekvenciju knjiženja (npr. mjesečno ili kvarlano) te konta na koja će se knjiženja provesti kao i metodu obračuna prema kojoj će se zadani iznos rasporediti po razdobljima. Po odabiru željenog tipa stavke razgraničenja automatski će biti ponuđena u prilagodbi postavljena i povezana metoda obračuna, međutim istu je moguće naknadno izmijeniti prema potrebi u trenutku kreiranja stavke razgraničenja unutar objekta vremenskog razgraničenja. Ovisno o potrebama poduzeća, postavlja se prilagodba za tipove stavaka razgraničenja, čiji broj nije ograničen. Tip stavke predstavlja poslovno značenje obračunskih stavki. (SAP-Help portal, b.d.e.; SAP- Community, 2023.)

U modulu financijskog računovodstva kroz padajući izbornik može se doći do SAP transakcije „ACACTREE01-Kreiraj objekte razgraničenja“ kroz koju se definira predložak na temelju kojeg će se provoditi knjiženja razgraničenja. Kroz transakcije ručnih razgraničenja mogu se odraditi mjesečna knjiženja na konta troška (ili prihoda).

Za kreiranje predloška potrebno je ući u transakciju ACACTREE01 te unijeti podatke u predložak. Uneseni podaci nisu fiksni za cijelo vrijeme postojanja predloška što znači da će se na temelju unesenih tipova stavaka izračunavati novi iznosi za knjiženje u svakom razdoblju knjiženja. Prema tome, ukoliko su knjiženja odrađena za dio razdoblja i naknadno se na temelju nove procjene donese odluka o većima/manjim iznosima koje je potrebno zadužiti po mjesecima, moguće je izvršiti izmjene u predlošku kroz SAP transakciju „ACACTREE02-Uredi objekte razgraničenja“. Predložak će zatim izračunati nove iznose razgraničenja po razdobljima kao razliku novo zadanih planiranih vrijednosti, te već prethodno akumuliranih knjiženja po predlošku u ovisnosti u zadanom razdoblju preraspodjele.

Osim popunjavanja šifre poduzeća, kao obveznog polja svih transakcija FI modula, u predlošku je potrebno odabrati kategoriju objekta razgraničenja kako bi se odredilo je li riječ o aktivnim ili pasivnim razgraničenjima te unijeti podatke o vijeku trajanja, odnosno razdoblju u kojemu će se knjiženje odvijati (npr. 01.01.2024. – 31.12.2024.). Proizvoljan je unos u polje teksta, a može se unijeti i podatak o odgovornoj osobi, dok se za potrebe kontrolinga obvezno mora popuniti polje mjesto troška za konta troška te polje profitnog centra za konta prihoda. Stavke se unose prema tipovima stavaka razgraničenja u bruto iznosima u redcima jedna ispod druge. Na temelju prije pojašnjene prilagodbe i predefiniranih postavki vezanih uz tipove stavaka SAP vrši izračun i simulaciju knjiženja vremenskih razgraničenja pri čemu su u predlošku odmah vidljivi iznosi koji su planirani za knjiženje na mjesečnoj bazi. Na slikama u nastavu prikazan je primjer popunjavanja polja predloška za knjiženje vremenskih razgraničenja kroz SAP transakciju ACACTREE01.

Slika 10: Putanja izbornika – Ručna razgraničenja - AACTREE01

Izvor: Izrada autora_SAP S4/HANA: mStart plus d.o.o. (demo sustav)

Ovisno o definiranim tipovima stavaka moguće je provesti razna knjiženja unaprijed plaćenih troškova ili prihoda budućeg razdoblja, kao i obračunanih troškova ili prihoda.

SAP ekrane potrebno je popuniti podacima na prethodno opisan način. Ukupno je potrebno popunit jedan ekrana, ali na kojem ima više kartica. Kartice ekrana koje je potrebno popuniti su kartica „VijekTraj“, kartica „Dodjele konta“ te kartica „Podatak stavke“. Na dnu ekranu dobiva se simulacija knjiženja na kartici „Izračunata razgraničenja“, dok se na kartici „Konta“ mogu vidjeti konta i tip dokumenta na koja će se knjiženje provesti, a koja su vezana uz odabrani tip stavke razgraničenja. Kretanje po karticama vrši se klikom na željenu karticu. Nakon spremanja unosa dobiva se poruka o broju objekta razgraničenja.

Slika 11: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - AACTREE01 – kartica VijekTraj, Podatak stavke i Izračunata ograničenja

Tip StavkeRazgr	Grupa knj.	Prvi dan	Zadnji dan	IznSt tr.	DeltaIznTr	Akumulzn Tr	ValTr	Klč stanja	DelKI/Raz	PrizmUVTr
COSTS		01.01.2024	31.01.2024	1.000,00	1.000,00	0,00	EUR			0,00
COSTS		01.02.2024	29.02.2024	2.000,00	1.000,00	1.000,00	EUR			0,00
COSTS		01.03.2024	31.03.2024	1.000,00	1.000,00	2.000,00	EUR			0,00

Izvor: Izrada autora_SAP S4/HANA: mStart plus d.o.o. (demo sustav)

Slika 12: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - AACTREE01 – kartica Dodjela konta, Podatak stavke i Konta

Tip StavkeRazgr	Grupa knj.	Prvi dan	Zadnji dan	IznSt tr.	DeltaIznTr	Akumulzn Tr	ValTr	Klč stanja	DelKI/Raz	PrizmUVTr
COSTS		01.01.2024	31.01.2024	1.000,00	1.000,00	0,00	EUR			0,00
COSTS		01.02.2024	29.02.2024	2.000,00	1.000,00	1.000,00	EUR			0,00
COSTS		01.03.2024	31.03.2024	1.000,00	1.000,00	2.000,00	EUR			0,00

Izvor: Izrada autora_SAP S4/HANA: mStart plus d.o.o. (demo sustav)

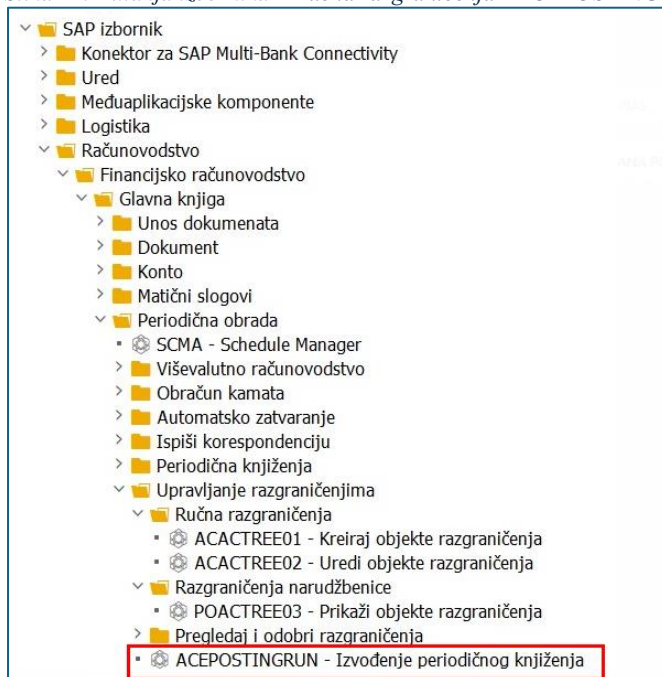
Slika 13: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - AACTREE01 – poruka obavijesti

Objekt razgraničenja s vanjskom referencom AKTIVNA 00000000000000000002/1 uspješno kreiran

Izvor: Izrada autora_SAP S4/HANA: mStart plus d.o.o. (demo sustav)

Popunjavanjem podataka u SAP transakciji ACACTREE01 stvara se predložak, ne provodi se knjiženje. U modulu financijskog računovodstva kroz padajući izbornik može se doći do SAP transakcije „ACEPOSTINGRUN-Izvođenje periodičnog knjiženja“ kroz koju se pokretanjem obrade provodi knjiženje. Pokretanjem obrade svi kreirani objekti koji budu selektirani obradom će biti knjiženi.

Slika 14: Putanja izbornika – Ručna razgraničenja - ACEPOSTINGRUN

Izvor: Izrada autora_SAP S4/HANA: mStart plus d.o.o. (demo sustav)

Nakon ulaska u SAP transakciju ACEPOSTINGRUN potrebno je osim obveznog polja važnog za FI modul tj. šifre poduzeća, unijeti podatak o komponenti aplikacije (default: ACAC) te datumu obračuna tj. zadnjem danu mjeseca za koji se želi provesti knjiženje. Knjiženje će se provesti za sve objekte koji su spremljeni a vezani su tekući mjesec. Pregled objekata koji zadovoljavaju postavljene uvjete može se vidjeti ukoliko je označena kvačica u polju probnog izvođenja. Za stvarno izvođenje knjiženja potrebno je ukloniti kvačicu iz polja. Na slici u nastavu prikazan je primjer popunjavanja polja u transakciji ACEPOSTINGRUN za siječanj 2024.

Slika 15: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - ACEPOSTINGRUN

Knjiži iznose razgraničenja

Prikaži aplikacijski protokol i

Aplikacijska komponenta

Komponenta aplikac. ACAC do

Odabiri općih podataka

Šifra poduzeća XXXX do

Grupa knjiga do

Tip stavke razgran. do

Zadnji dan razdoblja 31.01.2024

Ograničenje objekata razgraničenja

Objekt razgraničenja do

Podobjekt razgraničenja do

Kontrolni podaci

Prikaži aplikacijski protokol

Prikaži listu rezultata

Probno izvođenje

Kontr. stornir.

Storniraj na prvi dan sljedećeg razdoblja

Paralelna obrada

Grupa poslužitelja

Izvor: Izrada autora_SAP S4/HANA: mStart plus d.o.o. (demo sustav)

Slika 16: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - ACEPOSTINGRUN – poruka obavijesti

Lista rezultata izvođenja knjiženja

Ključni datum 31.01.2024.

Broj obrađenih stavki 1

Postoji poruka s kategorijom Uspjeh

Maksimalno

Status obrade Stvarno izvođenje

Poruke

Status	Usp.	ŠifPod	Objekt razgraničenja	Podobjekt razgraničenja	Tip StavkeRazgr	Grup...	K	Poč. zat.	ZavršZat
		ACAC	XXXX	00000000000000000000000027	1	COSTS		OL	

Izvor: Izrada autora_SAP S4/HANA: mStart plus d.o.o. (demo sustav)

U narednim mjesecima računovođe će morati samo provesti knjiženje pokretanjem transakcije ACEPOSTINGRUN koja će automatski provesti sva preknjiženja za tekući mjesec na temelju jednom kreiranih objekata. Ovaj proces mjesečnog knjiženja objekata razgraničenja također je moguće automatizirati te provesti postavljanjem pozadinskih poslova, umjesto mjesečnog ručnog pokretanja transakcije ACEPOSTINGRUN, na isti način kao u slučaju periodičnih dokumenata čime se smanjuje potreba za ručnim obradama, ali i gubi mogućnost dodatnih kontrola prije provođenja knjiženja.

Isti efekt knjiženja, za zadani primjer, može se postići kroz proces periodičnih knjiženja, kao i proces ručnih razgraničenja. Međutim, prednost procesa ručnih razgraničenja naspram periodičnih knjiženja je u tome što ne postoji potreba za ručnim izračunavanjem mjesečnih iznosa, već se oni računaju automatizmom te će iz tog razloga potencijalne razlike kod zaokruživanja na dvije decimale već biti obuhvaćene izračunom.

Prednost je i u mogućnosti naknadne promijene ili ispravka procjene tj. planiranih vrijednosti te ponovnog automatskog izračunavanja iznosa za mjesečna knjiženja. Prema tome, funkcionalnost ručnih razgraničenja prikladna je i za knjiženje obračunanih troškova ili prihoda. Nakon primitka i knjiženja fakture za obračunani trošak ili prihod, objekt vremenskog razgraničenja moguće je ispraviti ili nadopuniti s novom vrijednosti prema fakturi ukoliko početna procjena nije bila u potpunosti precizna. Promjena u objektu razgraničenja provodi se kako bi se, prema u pozadini postavljenim formulama, izračunala stvarna razlika za koju je potrebno zadužiti konto troška ili prihoda. Povezivanje knjižene fakture s objektom vremenskog razgraničenja kod proces ručnih razgraničenja nije moguće odraditi automatski te je iznos u objektu vremenskog razgraničenja potrebno prilagoditi ručno. Međutim, mogućnost automatskog povezivanja objekta razgraničenja (kao procijenjene vrijednosti) s knjiženom fakturom (kao stvarnom vrijednosti) moguća je primjenom procesa razgraničenja narudžbenice koji će biti pojašnjen u nastavku. Bez obzira na navedeno, potrebno je imati informaciju o tome koji objekt razgraničenja se kod ručnih razgraničenja odnosi na koju fakturu. Navedeno se može postići unosom istog podatka u polje tekst ili neko drugo dodatno polje koje se za tu svrhu može definirati u prilagodbi.

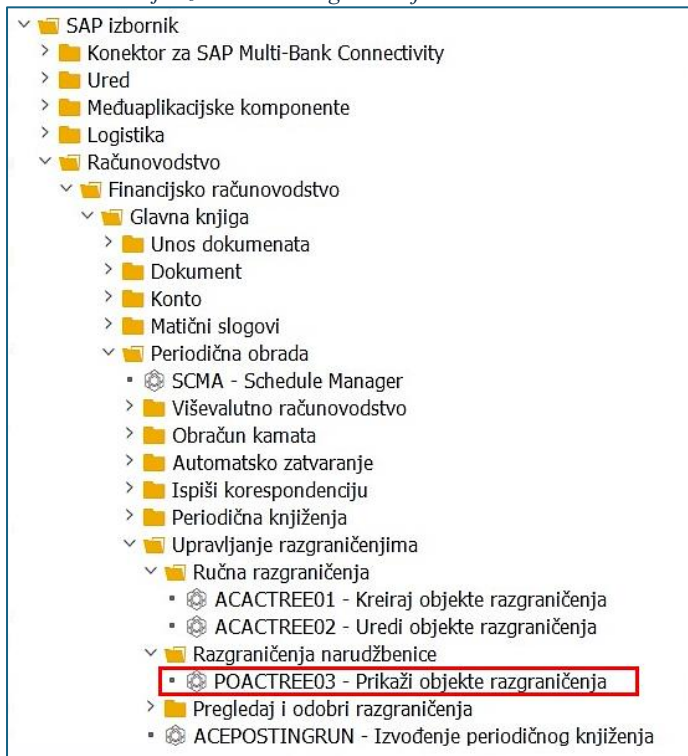
4.1.2.2. Razgraničenja narudžbenice

Kod razgraničenja po narudžbenicama objekt razgraničenja temelji na integraciji s modulom nabave (SAP-MM modul) tj. temeljem odabira narudžbenica. S tehničkog gledišta, ovaj proces temelji se na mehanizmu razgraničenja (eng. Accrual Engine) koji izračunava vremenska razgraničenja na temelju narudžbenica koje su u njemu pohranjene. Narudžbenice se prenose u tzv. Accrual Engine gdje se automatski kreira objekt razgraničenja. Pri tome, sustav izračunava planirane troškove stavaka narudžbenice na temelju rasporeda isporuke (zadanog razdoblja). Temeljem povezanih narudžbenica i faktura utvrđuje planirane kao i stvarno nastale tj. već proknjižene troškove kako bi u konačnici mogao izračunati obračun kao razliku planiranih i stvarnih troškova. SAP zapravo na temelju otvorenih narudžbenica omogućuje automatsko knjiženja troškova prije nego što se faktura zaprimi. Ovaj proces rezultira realnijim

prikazivanjem troškova u financijskim izvještajima. SAP može biti konfiguriran na način da koristi specifična pravila te ovisno o njima povlači narudžbenice u Accrual Engine. Može se postaviti pravilo prema kojem će se u Accrual Engine automatizmom povlačiti samo narudžbenice koje imaju definirano razdoblje na koje se odnosi trošak, što znači da je riječ o vremenskom razgraničenju. Nakon primitka fakture koja je povezana s istom narudžbenicom kao i objekt razgraničenja, SAP automatski radi ponovni izračun kako bi knjiženja odražavala stvarni trošak. Shema knjiženja, odnosno konta, ključevi knjiženja i tipovi dokumenta također se postavljaju u prilagodbi sustava te su sadržani u postavkama Accrual Engin-a. (SAP-Help portal, b.d.e.)

Kroz SAP transakciju „POACTREE03-Prikaži objekt razgraničenja“ moguće je pregledati objekte razgraničenja koji su nastali kroz Accrual Engine.

Slika 17: Putanja izbornika – Razgraničenja narudžbenice - POACTREE03

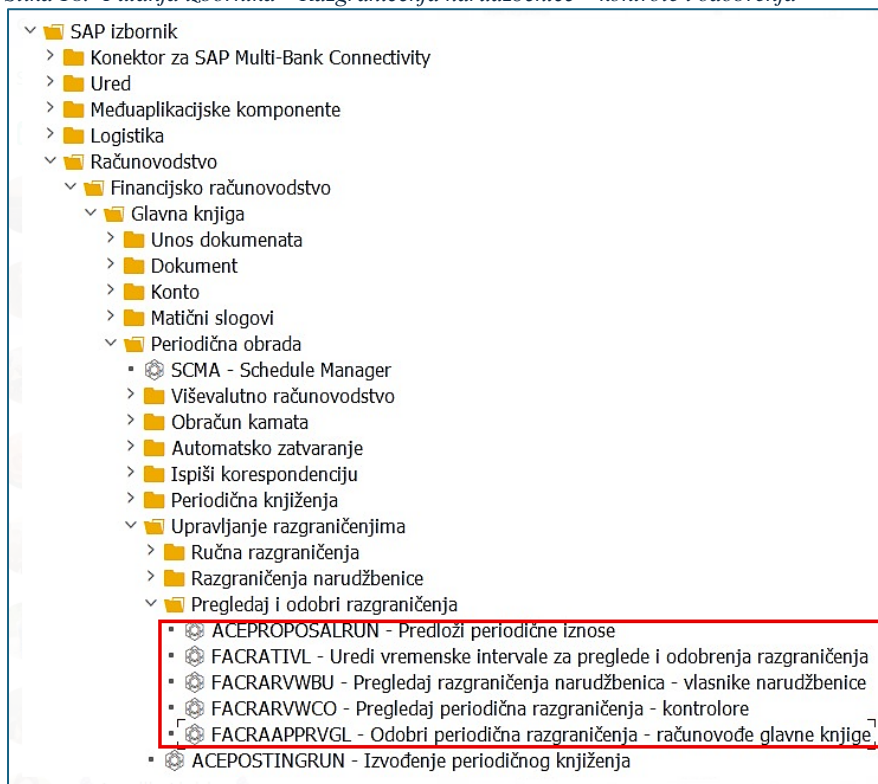
Izvor: Izrada autora_SAP S4/HANA: mStart plus d.o.o. (demo sustav)

Upravljanje razgraničenjima narudžbenice daje mogućnost uspostave postupka provjere i odobravanja za iznose obračuna koje sustav izračuna i predloži. Na taj način osigurava se mogućnost provjere obračunanih iznosa prije knjiženja uz mogućnost ručne prilagodbe prema potrebi. Planirani troškovi su predloženi iznosi koji se izračunavaju obračunskom metodom (npr. linearizacija stavke narudžbenice kod procesa razgraničenja po narudžbenicama), za određeni iznos tijekom životnog vijeka stavke. Stvarni troškovi temelje se vrijednostima

fakture. Obračun se provodi kada se faktura iz nekog razloga ne proknjiži, a obračunski iznosi se izračunavaju ovisno o pretpostavljenim planiranim troškovima koje predlaže sustav zbog čega je korisno napraviti kontrolu obračuna prije knjiženja. Ako je aktiviran proces odobrenja tada objekti razgraničenja narudžbenice neće biti knjiženi dok god nisu odobreni, u suprotnom će se knjiženje automatski provesti na kraju perioda. Postavljanje zahtjeva za odobrenje, nije obavezno, ali je moguće ovisno o preferencijama i poslovnoj odluci društva. Odobrenja prije knjiženja provode se kroz SAP transakciju „FACRAAPPRVGL-Odobri razgraničenja“. Ukoliko je potrebno, u istoj transakciji moguće je izvršiti ručne ispravke prije knjiženja uz unos odgovarajućeg koda razloga za izvršenu promjenu. U prilagodbi SAP sustava moguće je postaviti i razloge odobrenja prema različitim kriterijima, kao bi se npr. ograničila potreba za odobravanjem objekata ukoliko su sadržani iznosi manji od nekog u prilagodbi zadanog iznosa i tome slično. (SAP-Help portal, b.d.e.)

Na slici u nastavku prikazane su SAP transakcije koje kontrolori i odobravatelji razgraničenja mogu koristiti ukoliko su aktivirani postupci kontrole i odobrenja u konfiguraciji Accrual Engin-a.

Slika 18: Putanja izbornika – Razgraničenja narudžbenice – kontrole i odobrenja

Izvor: Izrada autora_SAP S4/HANA: mStart plus d.o.o. (demo sustav)

Proces razgraničenja narudžbenica može se koristiti, kako za obračunane troškove, tako i za odgođeno priznavanje troškova. Raspored troškova tj. periodična knjiženja, također se provode na temelju podataka narudžbenice i zaprimljene fakture za određeno razdoblje na kojima će se temeljiti objekt razgraničenja, kako bi se odgovarajući iznosi preraspodijelili u odgovarajuća razdoblja u skladu s načelom nastanka poslovnog događaja. Faktura se u ovom slučaju knjiži u ukupnom iznosu na konto troška, dok se kroz objekt razgraničenja prema unaprijed definiranim shemama knjiženja provodi storniranje knjiženja na kontu troška uz zaduženje konta vremenskog razgraničenja (19*) te naknadnu preraspodjelu iznosa troška u odgovarajuća razdoblja.

Razgraničenja narudžbenice maksimalno su automatiziran proces koji ukoliko je pravilno postavljen u konfiguraciji sustava zahtjeva minimalan angažman ljudskog faktora.

5. ZAKLJUČAK

Automatizacija računovodstvenog poslovanja, posebno u području evidencije vremenskih razgraničenja, predstavlja značajan korak ka unapređenju efikasnosti računovodstvenih procesa te pridonosi pravovremenosti priznavanja računovodstvenih kategorija. Na temelju analize SAP mogućnosti za evidenciju vremenskih razgraničenja može se zaključiti kako automatizacija donosi brojne koristi, kako za organizacije, tako i za računovođe pojedinačno te za računovodstvo kao profesiju. SAP nudi različite stupnjeve, odnosno razine automatizacije ovisno o odabranom načinu knjiženja te postavljenoj prilagodbi. Pa se tako vremenska razgraničenja mogu evidentirati kroz proces periodičnih knjiženja ili proces upravljanja razgraničenjima koji se također može podijeliti na proces ručnih razgraničenja i razgraničenja narudžbenice, čija se razina automatizacije povećava kronološki navedenim redoslijedom.

Proces periodičnih knjiženja, kao proces s najnižom razinom automatizacije, prikladan je za evidenciju i praćenje svih tipova vremenskih razgraničenja, ali primarno unaprijed plaćenih troškova kao i prihoda budućeg razdoblja. Uz pomoć proces ručnih razgraničenja moguće je vršiti razgraničenja svih vrsta ukoliko postoje definirani odgovarajući tipovi transakcija razgraničenja. Međutim, proces razgraničenja narudžbenice, koji u svojoj pozadini sadrži najvišu razinu automatizacije, prikladan je samo za evidenciju obračunanih ili unaprijed plaćenih troškova budućeg razdoblja.

Kroz automatizaciju RIS-a, poduzeća mogu efikasnije pratiti i upravljati vremenskim razgraničenjima, osiguravajući da su sva knjiženja i priznavanja računovodstvenih stavaka u skladu s računovodstvenim načelima i standardima. Navedeno pridonosi transparentnosti te osigurava brže i jednostavnije donošenje odluka temeljenih na ažurnim informacijama dobivenim u stvarnom vremenu.

Primjena automatiziranih rješenja u RIS-u omogućuje računovođama da se usmjere na analitičke i strateške aspekte svog posla umjesto da vrijeme troše na rutinske, repetitivne zadatke. Automatizacija smanjuje rizik od pogrešaka uzrokovanih ljudskim faktorom, pridonosi točnosti i pravovremenost financijskih izvještaja te značajno smanjuje vrijeme potrebno za obradu podataka.

Za računovodstvo kao profesiju, automatizacija predstavlja priliku za redefiniranje uloge računovođa u digitaliziranom svijetu. Računovođe će se sve više usmjeravati prema strateškim

i analitičkim funkcijama, dok će rutinski zadaci biti automatizirani. Stručnjaci će se na taj način moći fokusirati na razvoj novih profesionalnih kompetencija i specijalizacija u području inženjeringa.

Automatizacija olakšava, ubrzava i pojednostavljuje te posljedično pridonosi stvaranju temelja za spomenutu reorganizaciju, preraspodjelu i promjenu fokusa. Ne uzrokuje izumiranje profesije, već njeno uzdizanje na nove razine. Na temelju provedene analize i testiranja, dokazuje se značaj i doprinos automatizacije kroz RIS za cjelokupan računovodstveni proces te računovodstvo kao profesiju.

POPIS LITERATURE

- 1) Acharya, M. (2024.), What is Accounting Principles? Meaning, Importance, Types, Cleartax, preuzeto 15. kolovoza s <https://cleartax.in/s/accounting-principles>
- 2) Brkanić, V. i Cirkveni Filipović, T. (2023.), RRiF-ov računski plan za poduzetnike XXVI. izdanje, Računovodstvo, revizija i financije. Preuzeto 15. kolovoza s <https://www.rrif.hr/dok/preuzimanje/RRIF-RP2023.pdf>
- 3) Bursley, M. (2021.), Job impact on automation in accounting: What will happen to job availability?, Journal for Global Business and Community, 12 (1), 10-10. Preuzeto 15. kolovoza s <https://jgbc.fiu.edu/index.php/Home/article/download/233/182>
- 4) Cirkveni Filipović, T. (2023.), Računovodstvo vremenskih razgraničenja, Računovodstvo, revizija i financije, 40-46. Preuzeto 15. kolovoza s <https://www.rrif.hr/clanak-22770/>
- 5) Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC (2013.), preuzeto 15. kolovoza s <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02013L0034-20240109>
- 6) Gulin, D., Hladika, M. i Valenta, I. (2019). Digitalization and the Challenges for the Accounting Profession. ENTRENOVA - ENTERprise REsearch InNOVATION, 5 (1), 428-437. Preuzeto 15. kolovoza s <https://hrcak.srce.hr/251037>
- 7) Higgins, M. (2022.), The Future Of Accounting: How Will Digital Transformation Impact Accountants?, Forbes, preuzeto 15. kolovoza s <https://www.forbes.com/sites/forbestechcouncil/2021/05/19/the-future-of-accounting-how-will-digital-transformation-impact-accountants/?sh=4dbc51bb53fb>
- 8) Hrvatski standardi financijskog izvještavanja, Narodne novine br. 86/15 (2015.). Preuzeto 15. kolovoza s <https://www.zakon.hr/cms.htm?id=14785>
- 9) IFRS Foundation (2024.), IAS 1 Presentation of Financial Statements. Preuzeto 15. kolovoza s <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-1-presentation-of-financial-statements/>
- 10) MacKenzie, I. (2006.), Professional English in Use: Finance, Cambridge: Cambridge University Press
- 11) Mamić Sačer, I. i Oluić A. (2013.), Information technology and accounting information systems' quality in Croatian middle and large companies, Journal of information and organizational sciences, 37 (2), 117-126. Preuzeto 15. kolovoza s http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=164977
- 12) Mamić Sačer, I. i Žager, K. (2007.), Računovodstveni informacijski sustavi, Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika

- 13) Meter, M. (2006.), Potreba intenzivnijeg korištenja i mogućnosti unapređenja računovodstveno informacijskih sustava u hrvatskim poduzećima, Ekonomski pregled, 57 (7/8), 518-545. Preuzeto 15. kolovoza s <https://hrcak.srce.hr/file/12827>
- 14) Oluić, A. (2008.), Kvaliteta računovodstvenih informacijskih sustava u Republici Hrvatskoj, Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, 6 (1), 241-254. Preuzeto 15. kolovoza s <https://hrcak.srce.hr/30957>
- 15) Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost, Narodne novine br. 79/13 (2013.). Preuzeto 16. kolovoza s <https://www.zakon.hr/cms.htm?id=3410>
- 16) Pretnar Abičić, S. (2018.), Računovodstvo i financije, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 124-128.
- 17) SAP (b.d.a.), What is SAP?, preuzeto 17. kolovoza s <https://www.sap.com/uk/about/what-is-sap.html>
- 18) SAP (b.d.b.), Accounting and financial close, preuzeto 17. kolovoza s <https://www.sap.com/products/financial-management/accounting-financial-close.html>
- 19) SAP- Community (12.03.2015.), Recurring Entries, preuzeto 15. kolovoza s <https://community.sap.com/t5/enterprise-resource-planning-blogs-by-members/recurring-entries/ba-p/13148749>
- 20) SAP- Community (22.12.2023.), Manual Accrual Engine Sep by step Configuration process in SAP S4 Hana-Part1, preuzeto 15. kolovoza s <https://community.sap.com/t5/enterprise-resource-planning-q-a/manual-accrual-engine-sep-by-step-configuration-process-in-sap-s4-hana/qaq-p/12816101>
- 21) SAP- Community (23.12.2023.), Manual Accrual Engine Sep by step Configuration process in SAP S4 Hana-Part2, preuzeto 15. kolovoza s <https://community.sap.com/t5/enterprise-resource-planning-q-a/manual-accrual-engine-sep-by-step-configuration-process-in-sap-s4-hana/qaq-p/12816103>
- 22) SAP-Help portal (b.d.a.), Financial Operations, preuzeto 17. kolovoza s https://help.sap.com/docs/SAP_S4HANA_ON-PREMISE/3cb1182b4a184bdd93f8d62e3f1f0741/3a27d153c9684608e1000000a174cb4.html?locale=en-US&q=company%20code
- 23) SAP-Help portal (b.d.b.), Financial Operations, preuzeto 17. kolovoza s https://help.sap.com/docs/SAP_S4HANA_ON-PREMISE/3cb1182b4a184bdd93f8d62e3f1f0741/7b47d153da7e4308e1000000a174cb4.html?locale=en-US&q=company%20code
- 24) SAP-Help portal (b.d.c.), Posting (FI), preuzeto 15. kolovoza s https://help.sap.com/docs/SAP_ERP/34e83d3c59844048bb8289f00ce23ddd/119fd1538cd4608e10000000a174cb4.html?locale=en-US&q=Recurring%20Entries
- 25) SAP-Help portal (b.d.d.), Financial Accounting (FI) – General Topics, preuzeto 17. kolovoza s https://help.sap.com/docs/SAP_ERP/6a49d1604ffc4b908f9f78fba3824187/3d7ec2531bb9b44ce10000000a174cb4.html?locale=en-US&q=tax%20code

- 26) SAP-Help portal (b.d.e.), General Ledger Accounting (FI-GL), preuzeto 15. kolovoza s https://help.sap.com/docs/SAP_S4HANA_ON-PREMISE/651d8af3ea974ad1a4d74449122c620e/3c245920e1d2420ea7ae3bb37af21ef8.html
- 27) Štahan, M. (2017.), 10 načela financijskog izvještavanja i prevaga biti nad formom, TEB poslovno savjetovanje. Preuzeto 15. kolovoza s <https://www.teb.hr/novosti/2017/10-nacela-financijskog-izvjestavanja-i-prevaga-biti-nad-formom/>
- 28) Tekbas, I. (2018), The Profession of the digital age: Accounting Engineering preuzeto 10. kolovoza s <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/discussion/profession-digital-age-accounting-engineering>
- 29) Vićentijević, K. (2022), Uloga računovodstvenog inženjeringa u oblikovanju računovodstvene industrije, u: Zbornik radova Računovodstvena znanja kao činilac ekonomskog i društvenog napretka (str. 211-219.), Kragujevac: Ekonomski fakultet Kragujevac, preuzeto 15. kolovoza s https://www.researchgate.net/profile/Kosana-Vicentijevic/publication/364957971_ULOGA_RACUNOVODSTVENOG_INZENJERINGA_U_OBLIKOVANJU_RACUNOVODSTVENE_INDUSTRIJE/links/636100168d4484154a53d503/ULOGA-RACUNOVODSTVENOG-INZENJERINGA-U-OBLIKOVANJU-RACUNOVODSTVENE-INDUSTRIJE.pdf
- 30) Zakon o porezu na dodanu vrijednost, Narodne novine br. 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 39/22, 113/22, 33/23, 114/23, 35/24 (2024.). Preuzeto 16. kolovoza s <https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost->
- 31) Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 78/15., 134/15., 120/16., 116/18., 42/20., 47/20., 114/22. i 82/23. (2015.). Preuzeto 15. kolovoza s <https://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu>
- 32) Zenzerović R. (2007.), Računovodstveni informacijski sustavi, Pula: Sveučilište Jurja Dobrile, Odjel za ekonomiju i turizam "Dr. Mijo Mirković"
- 33) Zuniga, J. (2019.), The Role of Accounting in Business and Why It's Important, PDA-CPA, preuzeto 15. kolovoza s <https://www.pdr-cpa.com/knowledge-center/blog/role-of-accounting-in-business>

POPIS SLIKA

Slika 1: Putanja izbornika – Periodični dokumenti – FBD1	23
Slika 2: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - FBD1- ekran 1.....	24
Slika 3: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - FBD1- ekran 2.....	24
Slika 4: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - FBD1- ekran 3.....	25
Slika 5: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - FBD1 - ekran 4.....	25
Slika 6: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - FBD1 - poruka obavijesti.....	25
Slika 7: Putanja izbornika – Periodični dokumenti – F.14	26
Slika 8: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - F.14	27
Slika 9: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - F.14 - poruka obavijesti	27
Slika 10: Putanja izbornika – Ručna razgraničenja - AACTREE01	31
Slika 11: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - AACTREE01 – kartica VijekTraj, Podatak stavke i Izračunata ograničenja	32
Slika 12: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - AACTREE01 – kartica Dodjela konta, Podatak stavke i Konta	32
Slika 13: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - AACTREE01 – poruka obavijesti	32
Slika 14: Putanja izbornika – Ručna razgraničenja - ACEPOSTINGRUN.....	33
Slika 15: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - ACEPOSTINGRUN.....	34
Slika 16: Poslovni slučaj 1 – unaprijed plaćeni troškovi - ACEPOSTINGRUN – poruka obavijesti...34	
Slika 17: Putanja izbornika – Razgraničenja narudžbenice - POACTREE03.....	36
Slika 18: Putanja izbornika – Razgraničenja narudžbenice – kontrole i odobrenja	37

POPIS TABLICA

Tablica 1: Shema knjiženja unaprijed plaćenih troškova – godina 200A.....	11
Tablica 2: Shema knjiženja unaprijed plaćenih troškova – godina 200B.....	11
Tablica 3: Shema knjiženja obračunanih prihoda – godina 200A.....	12
Tablica 4: Shema knjiženja obračunanih prihoda – godina 200B.....	12
Tablica 5: Shema knjiženja odgođenog plaćanja troškova – godina 200A.....	14
Tablica 6: Shema knjiženja odgođenog plaćanja troškova – godina 200B.....	15
Tablica 7: Shema knjiženja prihoda budućeg razdoblja – godina 200A.....	16
Tablica 8: Shema knjiženja prihoda budućeg razdoblja – godina 200B.....	16

ŽIVOTOPIS

Osobne informacija:

Marta Radoš

Datum rođenja: 07.02.2000. Mjesto rođenja: Zagreb Spol: Ž Državljanstvo: Hrvatsko

Radno iskustvo:

- [07./2023. - danas] SAP FI-CO konzultant
mStart plus d.o.o.
- [10./2022. – 01./2023.] Demonstratorica na katedri za računovodstvo
Ekonomski fakultet Zagreb
- [06./2022. – 06./2023.] Asistentica u računovodstvu
Financijski centar d.o.o.
- [11./2021. – 06./2022.] Administratorica matičnih podataka
Pliva Hrvatska d.o.o.
- [06./07./08. mj. 2021./20./19./18./17.] Asistentica na info-pultu i u računovodstvu
Strojopromet d.o.o.

Obrazovanje:

- [2018. - danas] Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij Poslovna ekonomija -
smjer: Računovodstvo i revizija
- [2014. – 2018.] Prva ekonomska škola Zagreb
Ekonomistica

Jezične i digitalne vještine:

Engleski – B1 MS Office SAP

Postignuća:

Accounting Battle 2023. – 2. mjesto u kategoriji poreznog računovodstva

Stipendija Sveučilišta u Zagrebu na temelju izvrsnosti za akademsku godinu 2022/2023.